

341.11
๘๔36ก
ร.3

การศึกษาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล
ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคกลาง

ปริญญาโท

ของ

สมจิตต์ เครือสุคนธ์

29 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มกราคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

B. 48449

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... / ศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ เลวลย์ ประธาน

(รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลย์)

..... / ศาสตราจารย์ ดร. เขียวศรี วิวิธศิริ กรรมการ

(รศ.เขียวศรี วิวิธศิริ)

คณะกรรมการสอบ

..... / ศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ เลวลย์ ประธาน

(รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลย์)

..... / ศาสตราจารย์ ดร. เขียวศรี วิวิธศิริ กรรมการ

(รศ.เขียวศรี วิวิธศิริ)

..... / ศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... / ศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ เลวลย์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 25 เดือน มกราคม พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยความเรียบร้อยโดยได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดีจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์
เชียรศรี วิวิธสิริ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ
และรองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าเพิ่มเติม ผู้วิจัย
ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.เพ็ญแข ประจวบจันทน์ รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์
อาจารย์สุนทร สุันทชัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการศูนย์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษา
นอกรักรเรียนจังหวัดปทุมธานี จังหวัดสระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลพบุรี จังหวัด
เพชรบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดนนทบุรี
ที่ได้กรอกรับแบบสอบถามและอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ขอขอบคุณ คุณประชิด เครือสุคนธ์ คุณสมหวัง ภวจิตตทาน คุณอวยชัย
จันทปัญญาศิลป์ คุณสนิท สุขสมเขาว์ ที่คอยช่วยเหลือ แก้ไข และให้กำลังใจ จนกระทั่ง
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดาผู้ล่วงลับ
ไปแล้ว

สมจิตต์ เครือสุคนธ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ความหมายของคุณธรรม	9
คุณธรรม 4 ประการกับการเป็นครู	11
ความหมายแต่ละประการของคุณธรรม 4 ประการ	12
แผนพัฒนาคุณธรรม	16
บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูประจำกลุ่ม	19
ลักษณะของครูสอนนักศึกษาผู้ใหญ่	20
หลักธรรมในพุทธศาสนาที่ครูควรยึดถือปฏิบัติ	21
คุณสมบัติของครูอาจารย์	26
เกณฑ์ตัดสินความดีและการจัดระดับขั้นคุณธรรมที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือศึกษา คุณธรรม	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	36

3	วิธีดำเนินการวิจัย	37
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	39
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
	การวิเคราะห์ข้อมูล	42
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	43
4	การวิเคราะห์ข้อมูล	45
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
	เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
	ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	46
	ตอนที่ 2 วิเคราะห์การศึกษาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่ม ทางไกลทั้ง 4 ประการ	48
	ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของ ครูประจำกลุ่มทางไกล จำนวนตามตัวแปร	74
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	80
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	80
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	81
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	81
	การวิเคราะห์ข้อมูล	82

บทที่	หน้า
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	82
อภิปรายผล	85
ข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	100
ประวัติย่อของผู้วิจัย	111

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	38
2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	46
3 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลทั้ง 4 ประการ	48
4 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการที่ เป็นเพศชาย	50
5 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการที่ เป็นเพศหญิง	52
6 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการที่มี อายุต่ำกว่า 30 ปี	54
7 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการที่มี อายุ 30 ปีขึ้นไป	56
8 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการผู้ที่ เป็นโสด	58
9 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการของ ผู้ที่แต่งงานแล้ว	60
10 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการที่มี วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี	62
11 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการที่มี วุฒิทางการศึกษاپริญญาตรีขึ้นไป	64
12 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการที่ เป็นครูอยู่แล้ว	66

13	วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการที่ไม่ได้เป็นครูประจำ	68
14	วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการของผู้ที่ได้คำตอบแทนต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน	70
15	วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการที่มีรายได้จากคำตอบแทนสูงกว่า 3,000 บาทต่อเดือน	72
16	เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีเพศต่างกัน	74
17	เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่างกัน	75
18	เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน	76
19	เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน	77
20	เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีสถานภาพในการทำงานต่างกัน	78
21	เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่มต่างกัน	79

บทที่ 1

บทนำ

บทนำ

การที่จะพัฒนาประเทศชาติให้รุ่งเรืองนั้น มีผู้กล่าวว่าต้องพัฒนากำลังคนให้มีความรู้ความสามารถ เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาคนคือ การศึกษา ในขณะที่ประเทศไทยเจริญเติบโตทางด้านวัตถุมากขึ้น ทำให้คนนิยมวัตถุนิยมขาดคุณธรรมในการปฏิบัติงาน การจะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจะสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้น ต้องอาศัยคนที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยคุณสมบัติทางร่างกาย สติปัญญา ความรู้ และความมีคุณธรรม นโยบายการพัฒนากำลังคนของประเทศไทยที่ผ่านมามุ่งพัฒนาเฉพาะด้านสติปัญญา แต่ยังขาดการสร้างเสริมคุณธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาจิตใจ (กรมสามัญศึกษา. 2535 : 1) จึงหาประเทศไทยต้องประสบปัญหาผู้มีการศึกษาแต่ขาดคุณธรรม ทำให้การพัฒนาประเทศไม่สำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างสมบูรณ์

ในการเรียนการสอนนั้น ครูเป็นผู้มีบทบาทในการเรียนการสอนมาก เพราะครูจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบคน สอนคนให้รู้และเข้าใจ ต้องฝึกพฤติกรรมของคนที่ได้ชื่อว่าเป็นศิษย์ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม คนมีความแตกต่างจากสัตว์ คนนั้นมีวิญญาณ มีความรู้สึก รับผิดชอบชั่วดี คนมีศาสนา รู้ข้อปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ ครูจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่คน ครูควรมีสิ่งจรรโลงใจในทางที่ดีเสียก่อน แม้ว่าครูเป็นเพียงบุุคคลธรรมดา แต่ค่าของความเป็นครูนั้นหาซื้อเปรียบมิได้ จะต้องมีความเป็นครูทั้งกายและใจนั่นคือ ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณภาพในการทำงาน และคุณธรรมอันดีงามให้สมกับที่เป็นครูผู้สอน "คน" นั้นเอง

การเสริมสร้างและปลูกฝังคุณธรรมสำหรับครูนั้นเป็นสิ่งจำเป็น ครูที่มีคุณธรรมก็คือ ได้ปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วนของอาชีพครู ด้วยสำนึกในความเป็นครูอยู่ตลอดเวลาทุกอาชีพจะดำเนินไปได้ราบรื่นก้าวหน้า มีเกียรติ บุคคลในอาชีพนั้นจะต้องมีคุณธรรม นั่นก็คือครูจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่จรรยาบรรณตามระเบียบประเพณีของครูอย่างเคร่งครัดและสม่ำเสมอ จนเป็นอุปนิสัย (ปรัชญา เศรษฐิช. 2526 : 68)

ครูเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในสมัยนั้นครูเป็นผู้บอกให้ทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ เริ่มตั้งแต่ให้มีศีล ๖ มาให้ฆ่าสัตว์ ๖ มาให้ลักขโมย ๖ มาให้ประพฤติผิดในความรักของผู้อื่นให้ประพฤติปฏิบัติในทางที่จะ ๖ ให้ได้บุญและ ๖ ให้กลัวบาป บาปคือสิ่งต้องห้าม มีการสอนให้นับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นของพระเจ้า เป็นของเทวดา สอนให้รักบุญ สอนให้กลัวบาป ผลที่ปรากฏก็คือประชาชนมีความสุข มีจิตใจสูงขึ้น ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2526 : 24)

คำว่า ครู ซึ่งมีความหมายลึกซึ้งดังกล่าวก่อนหน้านี้ กลับค่อย ๆ เลือนจากไปหันมานิยมมาใช้ คำว่า อาจารย์หรือเรียกรวม ๆ กันว่า ครูอาจารย์ หรือครูบาอาจารย์แทน เพราะคำนิยมเกี่ยวกับการ ศึกษาทางซีกรีกตะวันตก เข้ามามีอิทธิพลในวงการศึกษามาก แม้ในระบอบประชาธิปไตยยังมีการ กำหนดตำแหน่งในการเข้ารับราชการไว้ด้วย เช่น ตำแหน่งครู 2 หรืออาจารย์ 3 พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2526 : 898) ให้ความหมายว่า อาจารย์คือผู้สั่งสอนวิชาความรู้ หรือ คำที่ใช้เรียกกันทั่ว ๆ ไปเพื่อแสดงความยกย่องว่ามีความรู้ในทางใดทางหนึ่ง อาจารย์จึง มีหน้าที่สอนตามสาขาวิชาที่ตนเรียนเท่านั้น เมื่อถึงชั่วโมงสอนก็เข้าสอนหมดเวลาแล้วก็ออกจาก ห้องเรียน ดูประหนึ่งว่า ศิษย์คือผู้มาซื้อความรู้ ครูอาจารย์มาขายวิชาเป็นรายชั่วโมง สอนเสร็จ แล้วก็หมดหน้าที่ของตน จึงมีคำเรียกขานอีกชุดหนึ่งว่า "ผู้สอน" กับผู้เรียน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงคิด ว่าการอบรมนิสิตหรือถ่ายทอดคุณงามความดีด้านคุณธรรม จริยธรรมไม่ใช่ว่าหน้าที่ของครู ทำให้ ครูอาจารย์ทั้งหลายหลงลืมหน้าที่อันแท้จริงของครู หรือถือความหมายอันแท้จริงของคำว่า "ครู" ผิดไปเพราะหลงอยู่กับคำว่าอาจารย์ยอมรับต่อไปอีกว่าครูเรือจ้าง หมายความว่ารับจ้างชน ศิษย์ขึ้นฝั่งแล้วกลับมารับจ้างเขาต่อไป รับจ้างสอนไปวันหนึ่ง ๆ ถ้าครูเป็นเพียงแต่เรือจ้างเพื่อ รับทรัพย์หรือเงินเดือนแต่ละครั้งที่สอน ในที่สุดครูอาจารย์จะไม่แตกต่างไปจากผู้จ้างแรงงานแลก กับค่าจ้างเป็นรายชั่วโมง ครูก็จะเป็นเสมือนผู้จ้างแรงงานหรือกรรมกรนั่นเอง

สำหรับสภาพการณ์ปัจจุบัน ได้เกิดภาวะการเปลี่ยนแปลงไป มีปัญหาทางเศรษฐกิจ การรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมไทย ทำให้เกิดปัญหาความมัวเมา ทางวัตถุนิยม บุคคลเป็นทาสของอารมณ์ของกิเลส ของเนื้อหนังและของวัตถุบุคคลจะมองข้ามการ กระทำความดี ขาดความรักผู้อื่นมีแต่ความเห็นแก่ตัว ขาดการเห็นแก่ส่วนรวม การละลายตามกฎ ของสังคมและการคดโกง ซึ่งรวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์ในจิตใจอันขาวสะอาด ที่เรียกว่า

ความเห็นแก่ตัว การที่จะทำให้นักกลเป็นคนดีได้นั้นก็อยู่ที่ครู จะต้องช่วยกันอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดี ตั้งแต่เกิดก็เป็นหน้าที่ของพ่อแม่ ซึ่งถือว่าเป็นครูโดยตรงที่จะสอนศิษย์ ซึ่งครูไม่สอนเพียงแต่วิทยาการอย่างเดียว ครูจะต้องอบรมชี้แจง ชักจูงและปลุกใจให้ศิษย์เกิดอุดมการณ์ที่ดี เกิดคุณธรรม ซึ่งเป็นความดีงามขึ้นกับศิษย์ให้ได้

คุณธรรมของครูเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องประกันคุณภาพของครู ศิษย์จะเคารพ ยำเกรง เชื่อถือ ผู้ปกครองจะมีความศรัทธาครู สังคมและประเทศชาติจะรุ่งเรือง และมันคงย่อมต้องอาศัยคุณธรรมของครูเป็นปัจจัยสำคัญ ฉะนั้นครูกับคุณธรรมย่อมเป็นของคู่กัน หากครูขาดคุณธรรมเมื่อใดก็ไม่ผิดอะไรกับนักบวชที่ไร้ศีลเมื่อนั้น (ยนต์ ชุ่มจิต. 2530 : 10)

ครูสมัยนี้ต้องพัฒนาทุกด้าน ครูต้องรู้รอบ มีความรู้ทั้งความรู้เก่า และความรู้ใหม่ สามารถชี้แนะได้ ครูต้องหมั่นตรวจสอบภูมิปัญญา หาหนังสือมาอ่านอยู่เสมอ หาสื่ออุปกรณ์สมัยใหม่มาช่วยสอน ครูสามารถจะสอนได้ทั้งนักศึกษาในโรงเรียน และนักศึกษานอกโรงเรียน คือ นักศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่

ในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของครู ส่วนใหญ่ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนา ประกอบด้วย หลักธรรมสำคัญคือ ขรവാสนธรรม สัมปยุตธรรม สังคัตถุธรรม พรหมวิหารธรรม (พระราชันนทมนี. 2523 : 266) การสร้างสรรค์คุณธรรมใหม่จากคุณธรรมที่มีอยู่ภายในสังคม จึงต้องประสมประสานคุณธรรมที่ต้องการกับคุณธรรมทางพุทธศาสนา (นวลเพ็ญ วิเชียรราชติ. 2518 : 29) ซึ่งคุณธรรมที่เป็นคุณธรรมทางพุทธศาสนาและเป็นคุณธรรมที่ต้องการปลูกฝังส่งเสริมให้เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน คือ การรักษาสัง การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทน อดกลั้น และอดออม และการรู้จักละวางความชั่ว ซึ่งตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ ขรวาสนธรรม และยังสอดคล้องกับคุณธรรม 4 ประการ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย เนื่องในวาระการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี คือ ประการแรก การรักษาความสัจความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม ประการที่สองคือ การรู้จักข่มใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในสัจ ความดีนั้น ประการที่สามคือ การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติดล่วความสัจสุจริต ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตและรู้จักละสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง (ธวัช โพธิกุล. 2528 : 2)

การปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตภาคกลางก็ต้องยึดคุณธรรมดังกล่าวข้างต้นด้วย ซึ่งครูประจำกลุ่มของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตภาคกลางนั้น ส่วนใหญ่เป็นครูประจำของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติและครูสอนประจำของกรมสามัญศึกษาที่สอนประจำอำเภอและจังหวัดต่าง ๆ มีภาระต้องสอนหนังสือเด็กนักเรียนมีหน้าที่ประจำอยู่แล้ว นอกจากนี้ครูบางคนยังไม่มียานพาหนะ คือ ไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ครูมาก่อน แต่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนได้จ้างไว้เป็นครูประจำกลุ่ม ปัจจุบันจังหวัดในเขตภาคกลางมีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก และคนงานเหล่านั้นนิยมเรียนการเรียนทางไกลสายสามัญกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นวัยแรงงานรุ่นหนุ่มสาวครูจึงต้องมีหน้าที่ในการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เยาวชนและบุคคลในสังคมในด้านการศึกษากลายเป็นแบบอย่างที่ดีครูควรเป็นผู้มีคุณธรรม 4 ประการ ให้เหมาะสมกับการเป็นครู ซึ่งครูทั้งหลายพึงรับรู้และตระหนักถึงพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับคุณธรรม 4 ประการที่จะใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงานของครู ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลสายสามัญของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคกลางเพื่อที่จะนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขในการที่จะจ้างครูประจำกลุ่ม และส่งเสริมครูประจำกลุ่มเดิมให้มีความเชื่อมั่นในคุณธรรมทั้ง 4 ประการดังกล่าวต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคกลาง 4 ประการ คือ การรักษาสัตย์ การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทนอดกลั้นและอดออม และการรู้จักละวางความชั่ว
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิทางการศึกษา สถานภาพในการทำงาน และรายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่ม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้านี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตภาคกลาง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มและการว่าจ้างครูประจำกลุ่ม ตลอดจนพัฒนาคุณธรรมและหาแนวทางการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาคุณธรรม 4 ประการคือ การรักษาสัจ การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทนอดกลั้นและอดออม และการรู้จักละวางความชั่ว ของครูประจำกลุ่ม

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูประจำกลุ่มของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคกลาง จำนวน 17 จังหวัด คือ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดราชบุรี และจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 3,630 คน

2.1 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มจากกลุ่มประชากรในข้อ 2 โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังต่อไปนี้

2.1.1 จับสลากจังหวัดในเขตภาคกลางมาประมาณ ร้อยละ 50 ได้ 9 จังหวัด คือ จังหวัดสระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลพบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดปทุมธานี

2.1.2 จาก 9 จังหวัดในข้อ 2.1.1 แต่ละจังหวัดสุ่มอำเภอโดยการสุ่มอย่างง่ายร้อยละ 20 ได้อำเภอ 15 อำเภอดังนี้ จังหวัดสระบุรี ได้อำเภอเมืองสระบุรี และอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภออุทัย และ

อำเภอบางปะอิน จังหวัดลพบุรี ได้อำเภอเมืองลพบุรี และอำเภอท่าม่วง จังหวัดเพชรบุรี ได้
อำเภอเมืองเพชรบุรี และอำเภอชะอำ จังหวัดราชบุรี ได้อำเภอโพธาราม และอำเภอบ้านโป่ง
จังหวัดนครปฐม ได้อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดสมุทรสาคร ได้อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสิงห์บุรี
ได้อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดปทุมธานี ได้อำเภอธัญบุรี รวมครูประจำกลุ่มทั้งหมดในอำเภอที่สุ่ม
ได้ 440 คน

2.1.3 จากอำเภอในข้อ 2.1.2 แต่ละอำเภอ สุ่มหาครูประจำกลุ่ม
ในแต่ละอำเภอ โดยการสุ่มอย่างง่าย สุ่มมาร้อยละ 30 ของอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น
132 คน

3. ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของครูประจำกลุ่มทางไกล

3.1 เพศ

3.1.1 ชาย

3.1.2 หญิง

3.2 อายุ

3.2.1 ต่ำกว่า 30 ปี

3.2.2 30 ปีขึ้นไป

3.3 สถานภาพสมรส

3.3.1 โสด

3.3.2 แต่งงานแล้ว

3.4 วุฒิทางการศึกษา

3.4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.4.2 ปริญญาตรีขึ้นไป

3.5 สถานภาพในการทำงาน

3.5.1 เป็นครูอยู่แล้ว

3.5.2 ไม่ได้เป็นครูประจำ

3.6 รายได้ต่อเนื่องจากการเป็นครูประจำกลุ่ม

3.6.1 ต่ำกว่า 3,000 บาท

3.6.2 ตั้งแต่ 3,001 บาทขึ้นไป

4. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณธรรม 4 ประการของครูประจำกลุ่มในการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือตามพระราชดำรัส ดังนี้

4.1 การรักษาสัจ

4.2 การรู้จักข่มใจตนเอง

4.3 การอดทน อดกลั้น และอดออม

4.4 การรู้จักละวางความชั่ว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่ม หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้อง ซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของบุคคล พร้อมทั้งจะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อผู้อื่น ซึ่งในงานวิจัยนี้ หมายถึงคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ 4 ประการ ของครูประจำกลุ่ม ประกอบด้วย

1.1 การรักษาสัจ หมายถึง การรักษาคำพูด ความจริงใจต่อตนเอง จริงใจต่ออุดมคติ ละเว้นในสิ่งที่มนุษย์ไม่ควรทำ

1.2 การรู้จักข่มใจตนเอง หมายถึง การรู้จักบังคับตนเองให้ปฏิบัติในทางที่ดี ต้องรู้จักข่มใจ เอาชนะกิเลสได้

1.3 การอดทน อดกลั้น และอดออม หมายถึง การมีจิตใจที่เข้มแข็ง ท้าความดี ละเว้นความชั่ว อดทนต่อความยากลำบาก อดทนต่อความทุกข์ที่เกิดขึ้น อดทนต่ออำนาจกิเลส อดทนต่อความเจ็บใจ

1.4 การรู้จักละวางความชั่ว หมายถึง ความมีจิตใจกว้างขวาง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูล สละกิเลส รู้จักสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

2. ครูประจำกลุ่มทางไกล หมายถึง ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
 วิธีเรียนทางไกล ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดประกาศแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นครูประจำ
 กลุ่มวิธีเรียนแบบทางไกล ซึ่งมีฐานะเป็นลูกจ้างชั่วคราวสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
 จังหวัด ทำงานโดยให้ความช่วยเหลือนักศึกษาที่สมัครเรียนหลักสูตรการศึกษาทางไกล ครู
 ประจำกลุ่ม อาจเป็นข้าราชการประจำที่สอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประถมศึกษา หรือ
 ประกอบอาชีพอื่น หรือยังไม่มียานอาชีพก็ได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลของศูนย์การศึกษานอกระบบเรียนจังหวัดในเขตภาคกลาง ขอเสนอตามลำดับดังนี้

1. ความหมายของคุณธรรม
2. คุณธรรม 4 ประการกับการเป็นครู
3. ความหมายแต่ละประการของคุณธรรม 4 ประการ
4. แผนพัฒนาคุณธรรม
5. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูประจำกลุ่ม
6. ลักษณะของครูสอนนักศึกษาผู้ใหญ่
7. หลักธรรมในพุทธศาสตร์ที่ครูควรยึดถือปฏิบัติ
8. คุณสมบัติของครูอาจารย์
9. เกณฑ์ตัดสินความดีและการจัดระดับชั้นคุณธรรม
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของคุณธรรม

กิริติ บุญเจือ (2519 : 82) ให้ความหมายของ "คุณธรรม" ว่า ความเคยชินในการประพฤติอย่างใดอย่างหนึ่งตรงกันข้ามกับกิเลส (Vice) ซึ่งได้แก่ ความเคยชินในการประพฤติผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง

วีระ บารุงรักษ์ (2523 : 131) ให้ความหมายว่า คุณธรรม คือ ความรู้สึกนึกคิดที่เป็นกุศลเพราะจิตรู้จักความจริง (Truth) ความดี (Goodness) และความงาม (Beauty)

สุชีพ บุญญานุภาพ (2524 : 14) ได้ให้ความหมาย คุณธรรม ว่าเป็น ธรรมที่เป็นครูหรือธรรมคือความดี หมายถึงคุณสมบัติทางกาย วาจาใจ ๗ ก็ตามที่เป็นคุณไม่เป็นโทษเป็นฝ่ายดีมิใช่ฝ่ายชั่ว

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2525 : 10) ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรมว่าเป็นคุณความดีของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมายว่าเป็นการกระทำความดีหรือเป็นพฤติกรรมที่ดีซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม ความเสียสละ ความมีน้ำใจงาม ความเกรงใจ ความยุติธรรม ความรักเพื่อนมนุษย์ และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ชัยวัฒน์ อัฒพันธ์ (2525 : 72) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า การกระทำซึ่งเกิดจากความเข้าใจคุณค่าอันแท้จริงด้วยปัญญา คุณธรรมทางปรัชญาต้องอาศัยปัญญา และความเข้าใจในหลักแห่งคุณธรรมนั้น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2526 : 23) ซึ่งกล่าวว่า คุณธรรม คือ สิ่งที่สังคมเห็นว่าดีงาม ส่วนค่านิยม คือ สิ่งที่สังคมเห็นว่าสำคัญ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2527 : 387) ให้ความหมายว่า ความดีความงาม ความซื่อสัตย์ ความพอดี ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร

พระเทพวิสุทธิเมธี (2529 : 90) ได้กล่าวว่า "คุณธรรม" หมายถึง คุณสมบัติฝ่ายดี โดยส่วนเกี่ยวข้องเป็นที่ยึด หรือเป็นประโยชน์แก่สันติสุขของมนุษย์

ราชบัณฑิตยสถาน (2530 : 190) ได้ให้ความหมาย "คุณธรรม" คือ สาเหตุของความดี

ละม่อม ชัยโย (2531 : 48) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง ความดีหรือคุณงามความดี

พระราชวิสุทธิโมลี (2538 : 82) ได้ให้ความหมาย "คุณธรรม" ว่า ความดีประจำจิตใจ ธรรมะประจำใจ ประจำตัวของบุคคลนั้น

กู๊ด (Good. 1964 : 64) ได้ให้ความหมาย "คุณธรรม" ไว้เป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. คุณธรรม หมายถึง ความดีงามของลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมที่ทำได้ กระทำจนเคยชิน
2. คุณธรรม หมายถึง คุณภาพที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับความประพฤติและศีลธรรม

เบอร์นาร์ด (Bernard. 1967 : 448) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง ระบบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติที่ดี

โลวี (Lowe. 1976 : 17 - 18) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง สิ่งที่สังคมยึดถือเป็นข้ออ้างอิง

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า คุณธรรม คือ สภาพคุณงามความดีที่สะสมอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคล ตลอดจนความคิดที่จะต้องเพิ่มพูนในการยึดถือเป็นหลักประจำใจ เช่น ความเสียสละ ความเมตตา กรุณา การสงเคราะห์ อนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน ซึ่งทำให้สามารถได้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้องตามบทสัจของสังคม แล้วนำมายึดถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย

คุณธรรม 4 ประการกับการเป็นครู

ครูและอาจารย์ทั้งหลายพึงรับรู้และตระหนักถึงพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับคุณธรรม 4 ประการ ที่จะใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้สมกับความเป็นครู และจะช่วยให้ชีวิตครูเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป ดังพระราชดำรัสต่อไปนี้ (คณะกรรมการอำนวยการจัดงานวันเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. 2526 : 34 - 35)

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ ท้องสนามหลวง วันจันทร์ที่ 5 เมษายน พุทธศักราช 2525 ดังนี้

"คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติมีอยู่ 4 ประการ

ประการแรก คือ การรักษาสำนึก ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่มีประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่สอง คือ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในความซื่อสัตย์สุจริต

ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะประพฤติปฏิบัติในความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ว่าด้วยประการใด

ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว การทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรม 4 ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกัน แล้วจะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็นและมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์"

ความหมายแต่ละประการของคุณธรรม 4 ประการ

1. การรักษาสิ่ง

กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2516 : 70) ได้กล่าวว่า การรักษาสิ่งเป็นเรื่องสำคัญ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน หลักทศพิธราชธรรม 10 ได้กล่าวถึงการรักษาสิ่งประการหนึ่งคือ หลักอาชวะ ความซื่อตรง มีความจริงใจ นอกจากนี้ยังมีพุทธสุภาษิตเกี่ยวกับการรักษาสิ่งอันล้ำค่า คือ "ความสัตย์นั้นแหละดีกว่าสัจทั้งหลาย คนได้ชื่อเสียง เพราะความสัตย์ ความสัตย์เป็นวาจาไม่ตาย พึงรักษาความสัตย์ สัตบุรุษได้ตั้งมั่นในความสัตย์ที่เป็นอรรถและเป็นธรรม"

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2518 : 84) ได้ให้ความหมายว่า สิ่ง หมายถึง ความซื่อสัตย์ ความจริง ซื่อตรง จริงใจ พุทฺธจริงทาจริง

พระวรศักดิ์ วรธรรม (2522 : 230) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สิ่ง คือ ความจริง คือ รักษาความถูกต้อง จริ่งต่ออุดมคติ จริ่งต่อตนเอง ละเว้นในสิ่งที่ไม่ควรทำ จริ่งต่อธรรม คือ พยายามประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องของกฎธรรมชาติ เพื่อความเป็นผู้ถูกต้องที่สุด สิ่งนั้นต้องมีปัญญา มิฉะนั้นจะกลายเป็นสิ่งที่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

จรูญ สุภาพ (2521 : 184) ได้กล่าวถึงคุณธรรมเพื่อความมั่นคงของชาติทางการเมืองข้อหนึ่ง คือ ความสัตย์ของชนในชาติ โดยเฉพาะความสัตย์ของผู้บริหารประเทศ และข้าราชการ ถ้าผู้บริหารประเทศ ข้าราชการ ขาดความซื่อสัตย์ การประพฤติปฏิบัติจะเกิดการทุจริต คอร์รัปชัน ยอมรับสินบน ไร้ตำแหน่งหน้าที่การงานทำการทุจริต หวังผลประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และพรรคพวก โดยวิธีการที่ผิดคุณธรรม

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 793) ได้ให้ความหมายว่า สัจ สัจจะ (สัต สัตจะ) น. สัตย์ และขยายความของสัตย์ ไว้ว่า หมายถึง คุณลักษณะที่ประกอบด้วยความจริงใจ ความแน่นแท้ ความซื่อตรง ไม่กลับเป็นอย่างอื่น จริงแท้ แน่นนอน ซื่อตรง

ปิ่น มุทุกันต์ (2525 : 5) ให้ความหมายไว้ว่า สัจจะ คือ ความสัตย์ ความซื่อตรงต่อกัน การปฏิบัติที่เรียกว่าสัจจะมีอยู่ 3 ลักษณะ คือ ความตรง ความจริง และความแท้จริง ลักษณะดังกล่าวประกอบด้วยพฤติกรรมดังนี้คือ

1. ซื่อตรงต่อหน้าที่ คือ ปฏิบัติหน้าที่ให้เต็มตามหน้าที่
2. ซื่อตรงต่อการทำงาน คือ ตั้งใจทำงานให้ดี
3. ซื่อตรงต่อเวลา คือ รักษาเวลานับวินาที
4. ซื่อตรงต่อบุคคล คือ ประพฤติดีต่อคนอื่น
5. ซื่อตรงต่อความดี คือ ยึดมั่นอยู่ในทางที่ดี

และยังได้กล่าวถึงการรักษาสัจจะ จะทำให้เป็นคนหนักแน่นมั่นคงก้าวหน้าในธุรกิจการงาน มีคนเคารพเชื่อถือ ยากแกร่ง ทำความมั่นคงให้แก่ตนเอง และครอบครัวในทางตรงข้าม ถ้าเป็นคนขาดสัจจะ จะทำให้เป็นคนที่ไม่ได้รับความเชื่อถือจากบุคคลและสังคม

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน (2530 : 18) ได้ให้ความหมายของสัจจะไว้ หมายความว่า ความซื่อสัตย์ สุจริต พูดจริง ทำจริง

2. การรู้จักข่มใจตนเอง

พุทธทาสภิกขุ (2516 : 273) ได้ให้ความหมายเรื่องการรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ การบังคับตนเองให้อยู่ในสัจจะ ไม่ให้อาณาจรธรรมฝ่ายต่ำเข้ามาถึง ต้องบังคับตนเองให้อยู่ในอาณาจรธรรมฝ่ายสูง ต้องบังคับตนเองอย่างขาดฉลาด ดังที่พระพุทธเจ้าทรงกล่าวไว้ว่า "จงบังคับตนเองอย่างฉลาดเหมือนความฉลาดเถิด ขอบังคับช้างที่ตกมันได้"

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2518 : 84) กล่าวว่า การรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ การฝึกฝน การข่มใจ การฝึกนิสัย การปรับตัว รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดนิสัย แก้ข้อบกพร่อง ปรับปรุงคนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา

สมทรง บุญฤทธิ์ (2521 : 104) ได้กล่าวไว้ว่า การอบรมจิตให้ทำงานไปในทางที่ชอบ และทำให้เกิดพลังเข้มแข็งทางพุทธศาสนา มีวิธีฝึกดังนี้คือ

1. โยนิโสมนสิการ คือ การพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยอุบายอันแนบคาย ด้วยวิธีการเปรียบเทียบ หรือการเทียบเคียง รู้จักสืบสาวหาเหตุผลด้วยการคิดพิจารณา
2. สมถภาวนา หรือสมถกัมมฐาน หรือสมาธิภาวนา คือ การทำจิตให้สงบ โดยวิธีการเพ่งสมาธิ หรือปริกรรม
3. ความอดทน ความอดทนเป็นคุณธรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา พระวรคัมภีร์ วรรฆัมม (2522 : 231) ได้ให้ความหมาย การรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ เมื่อจะทำอะไรสักอย่างที่เป็นความเคยชิน อันจะนำไปสู่ทางชั่ว ต้องข่มใจ บลุกปลอบใจให้มั่นคง เอาชนะกิเลสให้ได้

พระราชวรมนี (2526 : 10) ได้กล่าวไว้ว่า การรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ การฝึกหัดหรือการคิด คือ สามารถบังคับจิตใจตนเองให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง และควรกระทำ บังคับตนเอง โดยใช้ปัญญากระทำในสิ่งที่พึงเป็นธรรม

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลปัจจุบัน (2530 : 18) ได้ให้ความหมายของการรู้จักข่มใจตนเอง (ทมะ) คือ การฝึกฝนการข่มใจ ฝึกหัดตัดนิสัย แก้ไขปรับปรุงตนให้มีความเจริญก้าวหน้า การใช้สติปัญญา

3. การอดทน อดกลั้น

พระวรคัมภีร์ วรรฆัมม (2522 : 31) ได้ให้ความหมายของความอดทนไว้ว่า หมายถึง ความอดทน อดกลั้นทุกชนิด เช่น อดทนในการประกอบอาชีพ อดทนต่อคำพูดส่อเสียด ดูหมิ่นจากผู้อื่น

สมเด็จพระธีรญาณมุนี (2525 : 9) ได้ให้ความหมาย คือ การอดทน อดทนตั้งหน้าทำหน้าทีการทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย

ปิ่น มุกขนัต (2525 : 7) ได้กล่าวไว้ว่า ความอดทน คือ การมีจิตใจที่เข้มแข็ง ทำความดี ละเว้นจากความชั่ว ลักษณะการอดทนมี 4 ลักษณะคือ

1. อุดทนต่อความลำบาก
2. อุดทนต่อความทุกข์เวทนา
3. อุดทนต่อความเจ็บปวด
4. อุดทนต่ออำนาจกิเลส

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2526 : 235) ได้กล่าวไว้ว่า ความอดทน บางทีบุคคลอาจได้รับการกระทบกระทั่งจากผู้อื่นที่แสดงกิริยาอาการไม่ดีงาม เป็นเพราะบุคคลผู้นั้นไม่อาจเข้าใจของเขาได้ บุคคลอีกผู้หนึ่งก็ต้องเข้าใจไม่แสดงความรู้สึกตอบ ยิ่งกว่านั้น เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งลุแก่อำนาจ แสดงความหยาบคายออกมากลายเป็นเรื่องทะเลาะวิวาทลูกหลาน ใหญ่โต มนุษย์จึงจำเป็นต้องมีขันติคือความอดทนเข้าช่วยยับยั้งอีกชั้นหนึ่ง คือ หยุดการโต้เถียงเสีย เรื่องก็จะระงับไปได้ ต่อจากนั้นถ้าพยายามทำดีต่อไปก็จะพ้นจากการเป็นศัตรูต่อกัน ฝ่ายที่ชนะใจก็จะหายโกรธ และอาจจะละอายใจเปลี่ยนมารักนับถือกันมาภายหลังได้

4. การรู้จักละวางความชั่ว

มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (2518 : 84) ได้ให้ความหมายว่า ควรรู้จักละวาง ความชั่ว ความมีจิตใจกว้างขวาง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ สละกิเลส สละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตน ไม่คับแคบเห็นแก่ตัว หรืออีกนัยหนึ่งคือ สละสิ่งอันเคยชินซื้อที่เคยยึดถือไว้ และสิ่งทั้งหลายอันผิดพลาดจากความจริงเสียได้ เริ่มจากสละอันเล็กน้อยจนถึงการสละกิเลส

พุทธทาสภิกขุ (2523 : 96) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสียสละและละวางความชั่ว ไว้ว่า ไม่ใช่เรื่องให้ทาน ไม่ใช่เรื่องกุศลสงเคราะห์ที่แท้จริง คือ การสละสิ่งที่ไม่ควรมีในตัวเอง ออกไป สละความเห็นแก่ตัว การเสียสละเป็นคุณธรรม

สมเด็จพระธีรญาณมุนี (2525 : 10) ได้ให้ความหมายของจาคะหรือความอดทนคือ การให้ปันสิ่งของของตนแก่คนที่ควรให้ปัน เสียสละ มีจิตใจกว้างขวาง เอื้อเฟื้อกัน ย่อมทำให้เกิดประโยชน์ต่อกันอย่างยิ่ง แม้ในเรื่องการผูกมิตรก็ยังจัดทาน หรือการให้ปันเป็นธรรมข้อหนึ่งในเรื่อง สังคหวัตถุ 4

นอกจากนี้ สมเด็จพระญาณมุนี ยังได้กล่าวไว้ว่า จาคะ คือ การให้ปันนั้น แบ่งเป็น

3 ประเภท คือ

1. ๑ให้เพื่ออนุเคราะห์ คือ การทำให้บุคคลที่ยากจนต่ำต้อยกว่า แม้ว่าผู้อื่นจะออกปากขอ ก็ควรให้ เช่น เสื้อผ้า อาหาร เงินทอง เป็นการช่วยให้ผู้นั้นได้รับความสุขสบายบ้าง
 2. ๑ให้เพื่อสงเคราะห์ คือ การให้ผู้ที่มีฐานะเท่าเทียมกัน เช่น การสงเคราะห์ญาติมิตรสหาย เพื่อนากลัเรือนเคียง เพื่อนร่วมงาน ถึงแม้จะไม่ให้ก็ไม่เดือดร้อน แต่เป็นการทำให้เพื่อแสดงน้ำใจเอื้ออารีต่อกัน เช่น การแบ่งปันของกินของใช้ การให้ยืมข้าวของ เพื่อใช้ในกิจธุระจำเป็นหรือการช่วยเหลือการทำงานเท่าที่จะช่วยได้
 3. ๑ให้เพื่อบูชา ได้แก่ การให้ผู้ใหญ่นักผู้มีคุณ เช่น พ่อแม่ พี่ป้า น้าอา ปู่ย่าตายาย ครู อาจารย์ ภิกษุสามเณร บุคคลเหล่านี้อาจไม่ต้องการการตอบแทน แต่การระลึกถึงคุณท่านที่ได้เคยเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนกันมา เมื่อมีโอกาสดีตอบแทนบุญคุณด้วยการให้ของกินที่ถูกต้อง หรือให้เครื่องใช้สอย หรือการให้เนื่องในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิด วันขึ้นปีใหม่ การทำบุญตักบาตรตอนเช้า หรือการทำบุญที่วัดในวันสำคัญทางศาสนา ก็เรียกว่า การให้เพื่อบูชา
- การให้อีกประการหนึ่งที่ไม่เจาะจงผู้รับ ได้แก่ การให้ที่เกี่ยวกับส่วนรวม เช่น หมู่คณะ ประเทศชาติ ซึ่งทุกคนได้ประโยชน์จากการให้เพื่อส่วนรวมด้วยกันทั้งสิ้น เป็นต้นว่า ๑ให้เพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น การบริจาคเงินเพื่อสร้างโรงพยาบาล สะพาน ศาลาวัด โบสถ์ วิหาร การสมทบทุนเพื่อช่วยเหลือคนพิการ เด็กกำพร้า ทหาร ตำรวจตระเวนชายแดน รวมทั้งการบริจาคโลหิตให้แก่ผู้ต้องการโลหิต

แผนพัฒนาคุณธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ ได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องของคุณธรรม จึงได้พยายามที่จะ ๑ให้ความรู้ จัดฝึกอบรมให้แก่บุคลากรทางการศึกษาแก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ และมีกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่กำหนดไว้คือ ผู้บริหาร และครู เพราะถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่จะเป็นคุณงามความดีในการ ๑ไขไปสู่ความสำเร็จในเรื่องการพัฒนาคุณธรรม โดยเฉพาะผู้บริหารและครูจะต้องประพฤติปฏิบัติให้เป็นตัวอย่าง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดโครงการพัฒนาคุณธรรม 2 โครงการคือ

1. โครงการของสำนักงานพัฒนาคุณธรรม เป็นโครงการเพื่อช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร ข้าราชการ ครู เจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการ และประชาชน ได้จัดโครงการพัฒนาคุณธรรมต่าง ๆ ไว้หลายโครงการ พอสรุปได้ดังนี้

1.1 โครงการสู่อาราม เพื่อให้ข้าราชการเจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีโอกาสเข้าชมวัดในเวลาและโอกาสอันเหมาะสม เพื่อศึกษาหาความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม โบราณวัตถุอันมีค่าภายในวัด เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ไว้ นอกจากนั้นเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม อันดีงามสืบไป

1.2 โครงการคุณธรรมในชีวิตประจำวัน เป็นโครงการที่เผยแพร่แนวคิด แนวปฏิบัติทางด้านคุณธรรม จริยธรรมของบุคคลในชีวิตประจำวัน

1.3 โครงการฝึกบริหารจิต เพื่อให้บุคคลได้มีความสุขสบายทางใจ มีพละนาถมีที่แข็งแรง ประสบความสำเร็จในงานหน้าที่การงาน และมีชีวิตที่เป็นสุข

1.4 โครงการโยคะเพื่อสุขภาพ เพื่อจัดโอกาสให้ข้าราชการได้ฝึกโยคะ ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ อันจะทำให้ร่างกายมีสุขภาพดี เกิดภูมิคุ้มกันโรคภัยต่าง ๆ และมีสุขภาพจิตที่เข้มแข็ง

1.5 โครงการปฏิบัติธรรมสี่มุมเมือง เพื่อให้ข้าราชการและประชาชนทั่วไป มีสถานที่เหมาะสมใกล้บ้านสำหรับการฟังธรรม ปฏิบัติธรรมในวันหยุดราชการ จึงจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมไว้ 4 จุด

1.6 โครงการส่งเสริมการมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อให้ข้าราชการมีวินัยในตนเอง มีคุณธรรมประจำใจ และมีจริยธรรมประจำตัว เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ให้กับผู้ร่วมงานได้

1.7 โครงการผลิตสื่อด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นการเผยแพร่คุณธรรม และจริยธรรมให้กว้างขวาง และเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันไปในทางที่ดี

1.8 โครงการบุญจาริก เพื่อให้ข้าราชการและประชาชนทั่วไป ได้มีโอกาส ปฏิบัติธรรมกับพระสุปฏิปันนทั้งหลายทั่วประเทศ

1.9 โครงการส่งเสริมคุณธรรมผ่านสื่อมวลชน เพื่อเป็นการให้บุคคลมีความเข้าใจ "คุณธรรม" และยึดคุณธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตมากขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีคุณภาพ จึงมีการจัดเสนอคุณธรรมผ่านหนังสือพิมพ์รายวัน สถานีวิทยุ และสถานีวิทยุโทรทัศน์

2. โครงการที่มีกลุ่มเป้าหมายกับบุคลากรทางการศึกษาที่เด่นชัด ได้แก่ โครงการต่อไปนี้

2.1 โครงการเสริมสร้างวินัยครู เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าของควมมีวินัย สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีได้ และเป็นที่ยกย่องและยอมรับของสังคม ในฐานะปฐมนิเทศครูอย่างแท้จริง

2.2 โครงการสร้างเสริมคุณธรรมสำหรับครู เพื่อให้เห็นคุณค่าของการปฏิบัติ ตามคำนิยามอันพึงประสงค์ตามคุณธรรม 4 ประการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน สามารถนำคุณธรรมไปใช้ในการปฏิบัติตน และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมได้

2.3 โครงการพัฒนาคำนิยมในการทำงานของครู ครูเป็นส่วนหนึ่งที่มิมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ ในการทำงานของครูนั้น คำนิยมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จดังกล่าวเป็น อย่างมาก ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร และการรู้จักพึ่งตนเอง ฯลฯ จึงจัดให้มีโครงการดังกล่าว เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ

2.4 โครงการส่งเสริมการออมทรัพย์ของครู เพื่อให้รู้จักการวางแผนในการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ มีสัดส่วน และออมไว้บ้างพอสมควร เพื่อช่วยพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น ทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นผลดีในการปฏิบัติงาน

2.5 โครงการส่งเสริมความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นโครงการที่ทำให้เกิดความรักในความเป็นคนไทย รักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และตระหนักในคุณค่าของสถาบันชาติ ศาสน์ กษัตริย์

2.6 โครงการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัด เพื่อให้ผู้บริหารสามารถประสานสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับวัด ให้ทราบแนวทางการพัฒนาโรงเรียนควบคู่ไปกับการพัฒนาวัด พัฒนาชุมชน

โครงการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น สำนักงานพัฒนาคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการไปแล้ว และกำลังดำเนินการต่อเนื่อง (สำนักงานพัฒนาคุณธรรม. 2533 : 13 - 15)

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูประจำกลุ่ม

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูประจำกลุ่ม กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2534 : 32 - 33) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของครูดังนี้

1. การสอน ครูจะต้องมีความรู้ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เป็นอย่างดี รู้จักใช้หลักการสอน รู้หลักจิตวิทยา รู้หลักการวัดผลและประเมินผล ต้องเตรียมการสอน และดำเนินการสอนในวิชาที่รับผิดชอบ ให้นักเรียนได้รับความรู้และสนุก มีชีวิตชีวา
2. การอบรม ครูจะต้องวางตัวให้เหมาะสมกับการเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม และยึดหลักธรรมที่เรียกว่า "มรรค 8" คือ เห็นชอบ ค้ำจุนชอบ เจริญชอบ เลี้ยงชีพชอบ เพียรชอบ พยายามชอบ ระลึกชอบ และตั้งจิตมั่นชอบ เป็นหลักการดำเนินชีวิตของความเป็นครู และใช้หลักธรรมดังกล่าวในการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้ยึดมั่นในการทำความดี ละเว้นความชั่ว และดำเนินชีวิตสายกลางที่เรียกว่า "มัธยมาปฏิปทา" พร้อมทั้งมีการฝึกอบรมให้มีการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนให้สูงขึ้น
3. การจูงใจและการปลูกฝังเจตคติค่านิยมที่ดีและคุณธรรมต่าง ๆ ครูจะต้องทำการปลูกฝังเจตคติ ค่านิยมที่ดี และคุณธรรมต่าง ๆ ให้นักเรียน โดยพยายามสอดแทรกทุกชั่วโมง ที่ทำการสอน
4. การแนะแนว ครูจะต้องทำหน้าที่แนะแนว ให้นักศึกษา และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีปัญหา เพื่อให้พบกับความสำเร็จในการเรียน
5. การปกครอง ครูจะต้องทำหน้าที่ปกครองครู และให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย อันดีงาม

ลักษณะของครูสอนนักศึกษาผู้ใหญ่

ครูประจำกลุ่มที่สอนนักเรียนผู้ใหญ่ จะต้องมียุทธศาสตร์ดังนี้

1. ครูต้องเป็นสมาชิกของกลุ่ม
2. ครูต้องมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้
3. ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง มีความรัก ความเสียสละ และมีอุดมการณ์

ในการทำงาน

4. ครูจะต้องมีความเข้าใจในตนเองและยอมรับผู้อื่น
5. ครูจะต้องทราบข้อจำกัดของตนเองทั้งเด่นและด้อย และมีความมั่นใจว่าจุดเด่นบางอย่างอาจเป็นจุดด้อยในบางสถานการณ์

6. ครูจะต้องมีความสามารถมองเห็นปัญหา และสามารถในการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาดัง ๆ นั้นได้

7. ครูต้องสามารถทราบความรู้สึกของผู้อื่นจากการสังเกต
8. ครูจะต้องมีศิลปะในการจูงใจคนและครองใจคน
9. ครูจะต้องมองโลกในแง่ดี และมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นเสมอ

10. ครูจะต้องมีความมั่นใจว่าตนเองมีผู้สอนแต่เป็นเพียงอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้

11. ครูต้องมีเจตคติว่าในทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย

คุณธรรมและจริยธรรมของครูประจำกลุ่ม คือ ข้อกำหนดอันเป็นเบ้าสถานสำหรับการประพฤติและปฏิบัติของผู้ประกอบการวิชาชีพการเป็นครูและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง ฐานะความเป็นครู และผลสำเร็จของงานทั้งภารกิจการเป็นครู การดูแลนักศึกษา และการปกครองนักศึกษา การประสานงานระหว่างครูกับครู ครูกับผู้เรียน และครูกับผู้บริหาร

หลักธรรมในพุทธศาสนาที่ครุควรยึดถือปฏิบัติ

หลักธรรมในพุทธศาสนาที่ครุควรยึดถือปฏิบัติ พระพุทธเจ้าทรงกำหนดหลักธรรมซึ่งเป็นหัวใจของพุทธศาสนาไว้ 3 ประการคือ

1. เว้นจากการกระทำความชั่ว
2. ให้กระทำความดี
3. จงทำจิตให้ผ่องใส

สำหรับทางด้านนักการศึกษา จะเน้นความหมายของคุณธรรมไปในทางที่ใช้ปัญญาเป็นและคิดในทางที่ถูกต้องดีงามอันเป็นหลักธรรมที่มีคุณประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม ดังนี้

พระวรศักดิ์ วรธรรม (2522 : 36) ได้กล่าวว่า คุณธรรมคือ มนุษยธรรม ธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ เช่น เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มีสัมมาคารวะ เสียสละ ให้อภัย มีความกตัญญูกตเวทิต์ มีศีล สมาธิ ปัญญา

สุชีพ ปุณฺณานุภาพ (2524 : 16) กล่าวว่า คุณธรรม แปลว่า ธรรมที่เป็นคุณ หรือ ธรรมคือความดี หมายถึง คุณสมบัติทางกาย วาจาใจ ๆ ก็ตามที่เป็นคุณ ไม่เป็นโทษ เป็นฝ่ายดี มีใช้ฝ่ายชั่ว

พระวิสุทธิญาณ (2524 : 116) ได้ให้ความหมาย คุณธรรม หมายถึง ความดีงามที่จะต้องเพิ่มพูน หรือถือเป็นพิเศษประจำใจ เช่น ความเสียสละ ความเมตตากรุณา

คุณธรรมที่ครุควรยึดถือปฏิบัติตนเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์และเป็นการส่งเสริมคุณธรรมสำหรับครู โดยอาศัยหลักธรรมซึ่งเป็นคำสอนของพระพุทธองค์ มีดังนี้ (โรกสินทร์ รังสยาพันธ์. 2526 : 27 - 35)

1. ขันติ-โสรจจะ ขันติ คือ การอดทน ขันติเป็นกำลังและอำนาจเป็นเหตุที่จะตัดความทะเลาะวิวาท หรือความยุ่งยากลงได้ โสรจจะ คือ ความสงบเสงี่ยม
2. สติ-สัมปชัญญะ สติ คือ ความระลึกได้ ระลึกถึงกิจกรรม หรือคำพูดก่อนที่จะทำ หรือพูดและที่ตามมาแล้ว ก่อนที่จะหรือพูดที่ตามมาแล้ว หรือความรู้ตัว ความสำนึกตัว คือ รู้ตัวอยู่เสมอว่าตนอยู่ในภาวะเช่นไร ผู้ที่เป็นครูจะได้ไม่ลืมตัวง่าย ๆ

3. หิริ-โรตตปปะ หิริ คือ ความละอายใจในการทำบาป โรตตปปะ คือ มีความเกรงกลัวต่อบาป มีความเข้าใจบาปให้โทษร้ายแรง ครุหลักเฉียงเพราะมีความเกรงกลัวในผลแห่งความชั่วนั้น

4. อกุศลมูล เป็นรากเงาของความไม่ดีและความชั่วทั้งปวง เป็นสิ่งที่ครุควรละเว้น อกุศลมูลมีเหตุที่เกิด 3 อย่างด้วยกันคือ

4.1 โภคะ คือ ความโลภ

4.2 โทสะ คือ ความโกรธ

4.3 มหะ คือ ความหลงไหลเลอะเลือน ก่อให้เกิดปราศจากเหตุผล มีความเชื่องมง่าย

5. พรหมวิหาร 4 เป็นธรรมอันเป็นเหตุให้ผู้ปฏิบัติไม่ดี ประพฤติดี 4 อย่างคือ

5.1 เมตตา คือ ความรักใคร่เอ็นดู บรรณาให้ผู้อื่นมีความสุข

5.2 กรุณา คือ ความสงสาร เห็นอกเห็นใจ บรรณาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

5.3 มุทิตา คือ ความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข

5.4 อุเบกขา คือ ความเฉย

6. สังคหัตถ์ 4 คือ ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งสงเคราะห์กันและกัน เพื่อยึดเหนี่ยวนำใจกันให้มั่นคง เรียกสังคหัตถ์ 4 อย่างด้วยกันคือ

6.1 ทาน คือ การให้

6.1.1 อามิสทาน คือ การให้สิ่งของ

6.1.2 ธรรมทาน คือ การให้ธรรม ได้แก่ ความรู้ ศิลปวิทยาการที่

ปราศจากโทษ การให้ธรรมเป็นทาน เป็นการให้ที่มีคุณมาก

6.2 ปิยวาจา คือ วาจาที่เป็นที่รู้จัก สามารถพูดถูกต้องตามโอกาส พูดเป็นความจริง พูดอ่อนหวาน เกิดประโยชน์และมีเมตตาจิต

6.3 อตถจริยา คือ การประพฤติสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งทำได้

3 ทางคือ

- 6.3.1 ทางกาย คือ ช่วยกิจการงานพัฒนาโรงเรียน พัฒนาวัด
- 6.3.2 ทางวาจา ช่วยยกคุณโทษให้แก้กัน
- 6.3.3 ทางใจ ช่วยคิด ช่วยแก้ปัญหา ให้แก่ศิษย์และผู้อื่น
- 6.4 สมานัตตา คือ ความเป็นผู้มีตนเสมอ ได้แก่ การวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย
- 7. อคติ 4 ครูที่จะเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม
 - 7.1 นันทคติ คือ ความลำเอียงเพราะความรักใคร่
 - 7.2 โทสคติ คือ ความลำเอียงเพราะไม่ชอบกัน
 - 7.3 รัมหคติ คือ ความลำเอียงเพราะเขลา
 - 7.4 ภคยาคติ คือ ความลำเอียงเพราะความกลัว
- 8. อิทธิบาท 4 คือ ธรรมอันเป็นเหตุให้ถึงซึ่งความสำเร็จ
 - 8.1 ฉันทะ คือ ความพอใจรักใคร่สิ่งนั้น
 - 8.2 วิริยะ คือ ความพากเพียรประกอบกิจการงาน
 - 8.3 จิตตะ คือ ความเอาใจใส่หรือฝึกฝานสิ่งนั้น
 - 8.4 วิมังสา คือ ความหมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น
- 9. ขรवासธรรม คือ ธรรมอันเป็นเหตุเกื้อหนุนในการครองเรือนของบุคคลผู้เป็นครู
 - 9.1 สัจจะ คือ ความซื่อสัตย์ต่อกันหรือมีความจริงใจต่อกัน
 - 9.2 ทมะ คือ ความข่มใจ
 - 9.3 ขันติ คือ ความอดทน
 - 9.4 จาคะ คือ ความเสียสละให้กับศิษย์
- 10. เบญจศีล คือ ข้อห้าม 5 ประการ ที่ครูถึงยึดถือในการงดเว้นการกระทำต่าง ๆ

ในชีวิตประจำวันของครู

- 10.1 เว้นจากการฆ่าสัตว์
- 10.2 เว้นจากการลักทรัพย์
- 10.3 เว้นจากการประพฤติดินาม

- 10.4 เว้นจากการพูดเท็จ
- 10.5 เว้นจากการดื่มน้ำเมา
- 11. เบญจธรรม คือ คุณธรรมที่รักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้ไปตกงานที่ต่ำ แบ่งเป็น 5 อย่าง
 - 11.1 เมตตา กรุณา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข
 - 11.2 สัมมาอาชีวะ คือ หาเลี้ยงชีพในทางที่สุจริต
 - 11.3 สारวजनิกัม คือ ระมัดระวังไม่มกมากในกาม
 - 11.4 สัจจะ คือ พูดจริง ทำจริง ประพฤติตนเป็นคนจริง
 - 11.5 สติสัมปชัญญะ คือ ไม่ลืมตัว มีสติรอบคอบอยู่เสมอ
- 12. พละ 5 คือ ธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับการเป็นครู ประกอบด้วย
 - 12.1 ศรัทธา คือ ความนิยมชมชอบการเป็นครู
 - 12.2 วิริยะ คือ ความเพียรพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ครู
 - 12.3 สติ คือ ความรู้จักตน และไม่ตั้งอยู่ในความประมาทของครู
 - 12.4 สมาธิ คือ มีจิตใจแน่วแน่นในการยึดอาชีพครู
 - 12.5 ปัญญา คือ ให้อุปญาพัฒนาตนเอง แล้วนำไปสอนศิษย์ให้เป็นคนดี
- 13. ทิศ 6 คือ คุณธรรมที่ใช้ในชีวิตประจำวันของการเป็นครู
 - 13.1 บริตติมมทิศ คือ รู้จักกตัญญูทดแทนที่ต่อบิดาและมารดา
 - 13.2 ทักขิณทิศ คือ การเคารพต่อครูอาจารย์
 - 13.3 บังจิมทิศ คือ การให้ความอุปการะแก่บุตรและภรรยา
 - 13.4 อุตรทิศ คือ การบูชาและบำรุงพระภิกษุ
 - 13.5 เหตุฐมทิศ คือ การบำรุงรักษาคนไข้
 - 13.6 อุปริมทิศ คือ การบูชาและบำรุงพระภิกษุ
- 14. อปายมุข 6 คือ เหตุหรือทางที่จะนำไปสู่ความหายนะ ซึ่งครูควรละเว้นมี 6 ประการ คือ
 - 14.1 ดื่มน้ำเมา
 - 14.2 เทียวกลางคืน

14.3 เทียวดูการละเล่น

14.4 เล่นการพนัน

14.5 คบคนชั่วเป็นมิตร

14.6 เกียจคร้านทำงาน

15. อปทานิยธรรม 7 คือ คุณธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อมในชีวิตคู่
ประกอบด้วย

15.1 หมั่นประชุมกันเป็นนิตย์

15.2 พร้อมเพรียงกันประชุม

15.3 ถือปฏิบัติตามหลักการที่วางไว้

15.4 เคารพนับถือผู้ใหญ่นพคุณะ

15.5 ช่วยป้องกันมิให้สตรีและเด็กได้รับอันตราย

15.6 เคารพสักการะบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ

15.7 ให้ความอารักขา ค้ำครองผู้บริสุทธิ์ทั้งหลาย

16. สัมปติธรรม 7 คือ คุณธรรมของครูที่ดี ประกอบด้วย

16.1 ชัมมัญญา คือ รู้หลักความจริง รู้หลักการและกฎเกณฑ์

16.2 อัตตัญญา คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย

16.3 อัตตัญญา คือ รู้จักตน กำลัง และความสามารถ

16.4 มัตตัญญา คือ รู้จักความพอดี

16.5 กาลัญญา คือ รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม

16.6 ปริสัญญญา คือ รู้จักชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมด้วย

16.7 บุคคลัญญา คือ รู้จักความแตกต่างระหว่างบุคคล

17. มรรค 8 คือ คุณธรรมอันประเสริฐ โดยกำหนดให้เดินทางสายกลาง

17.1 สัมมาทิณฺฐิ คือ เห็นชอบ

17.2 สัมมาสังกัปปะ คือ ดำริชอบ

17.3 สัมมาวาจา คือ เจรจาชอบ

- 17.4 สัมมากัมมันตะ คือ กระทำชอบ
- 17.5 สัมมาอาชีวะ คือ เลี้ยงชีพชอบ
- 17.6 สัมมาวายามะ คือ พยายามชอบ
- 17.7 สัมมาสติ คือ ระลึกชอบ
- 17.8 สัมมาสมาธิ คือ ตั้งจิตมั่นชอบ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2527 : 387) ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง ความดี ความงาม ความซื่อสัตย์ ความพอดี ความอดทน ขยันหมั่นเพียร

พระราชวรณีย์ (2527 : 34) ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม คือ ธรรมที่เป็นคุณ ความดีงาม สภาพที่เอื้อกูล

คุณสมบัติของครูอาจารย์

ผู้ทำหน้าที่สั่งสอนให้การศึกษาแก่ผู้อื่นโดยเฉพาะครู อาจารย์พึงประกอบด้วยคุณสมบัติ และประพฤติตามหลักปฏิบัติดังนี้

1. เป็นกัลยาณมิตร คือ ประกอบด้วยองค์คุณของกัลยาณมิตรหรือกัลยาณมิตรธรรม 7 ประการดังนี้

1.1 ปิโย น่ารัก คือ เข้าถึงจิตใจสร้างความรู้สึกสนิทสนมเป็นกันเอง ชวนใจ ผู้เรียนให้อยากเข้าไปปรึกษา ใตถาม

1.2 ครุ น่าเคารพ คือ มีความประพฤติสมควรแก่ฐานะทำให้เกิดความรู้สึก อับอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย

1.3 ภาวนีโย น่าเจริญใจ คือ มีความรู้จริงทรงภูมิปัญญาแท้จริง และเป็นผู้ฝึกฝน ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ เป็นที่น่ายกย่องควรเอาอย่าง ทำให้ศิษย์เอ๋ยอ้างและรำลึกถึงความซาบซึ้ง มั่นใจและภาคภูมิใจ

1.4 วัตตา รู้จักพูดให้ได้ผล คือ รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือนเป็นที่ปรึกษาที่ดี

1.5 วาณิกขรม อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาซักถาม แม้ถูกจิกตลอดจนคำล่วงเกินและคำตักเตือน วิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ อดทนฟังได้ ไม่เบือนหน้า ไม่เสียอารมณ์

1.6 คัมภีร์จะ กะถัง กัตตา แดลงเรื่องล้าลึกได้ คือ กล่าวชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

1.7 ฐน จัญฐาเน นิโยชะเย มัชฌักกานนอฐิถาณ คือ มัชฌักกุงไปในทางที่เสื่อมเสียหรือเรื่องเหลวไหลไม่สมควร

2. ตั้งใจประสิทธิ์ความรู้โดยตั้งตนอยู่ในธรรมของผู้แสดงธรรมที่เรียกว่า ธรรมเทศกธรรม 5 ประการคือ

2.1 อนุพุททิกถา สอนให้มีขั้นตอนถูกต้องคือ แสดงหลักธรรมหรือเนื้อหา ตามลำดับ ความง่ายยากกลุ่มเล็กมีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ

2.2 ปริยายทัสสาวิ จัมจุตสัคคณมาขยายให้เข้าใจเหตุผล คือ ชี้แจงยกเหตุผลมาแสดงให้เข้าใจในชั้นใดแต่ละแห่งแต่ละประเด็น อธิบายยกโยงไปต่าง ๆ ให้มองเห็นกระจ่างตามแนวเหตุผล

2.3 อนุทยาตา ตั้งจิตเมตตาสอนด้วย ความปรารถนาดี คือ สอนเข้าด้วยจิตเมตตามุ่งจะให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสอน

2.4 อนามิสันตร ไม่มีจิตเพ่งเล็งมุ่งเห็นแก่อาภิส คือ สอนเขามีข่มงที่ตนจะได้ลาภ สินจ้าง หรือผลประโยชน์ตอบแทน

2.5 อนุบทัจจ วาจจิตตรงไม่กระทบตนและผู้อื่น คือ สอนตามหลักตามเนื้อหา มุ่งแสดงอรรถ แสดงธรรม ไม่ยกตน ไม่เสียชื่อเสียงผู้อื่น

3. ตาเนนสีลาครูทั้งสี่ ครูที่สามารถมีสีลาของนักสอนดังนี้

3.1 สันทัสสนา ช้าให้ชัด จะสอนอะไร ก็ชี้แจงแสดงเหตุผลแยกแยะอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้ง ตั้งใจมือไปดูเห็นกับตา

3.2 สมหาทปนา ขวนาหับปฏิบัติ คือ สิ่งใดควรทำ ก็บรรยายให้มองเห็นความสำคัญและซาบซึ้งในคุณค่าเห็นสมจริง จะผู้ฟังยอมรับอยากลงมือทำ หรือนำไปปฏิบัติ

3.3 สมุดเตชนา เร้าให้กล้า คือ ปลุกใจให้กล้าเกิดความกระตือรือร้น มีกำลังใจแข็งขัน มั่นใจที่จะทำได้สำเร็จ ไม่กลัวเหน็ดเหนื่อย หรือยากลำบาก

3.4 สัมผัสหงสนา ปลุกให้ร่าเริง คือ ทานบรรยากาศให้สนุก สดชื่นแจ่มใส เบิกบานใจ ให้ผู้ฟังเข้มแข็งมีความหวัง มองเห็นผลดี และทางสำเร็จ

จำง่าย ๆ ว่า สอนให้ แจ่มแจ้ง จูงใจ แก่กล้า ร่าเริง

4. มีหลักตรวจสอบสาม เมื่อพูดอย่างรวบรัดที่สุด ครูอาจตรวจสอบตนเองด้วย ลักษณะการสอนของพระบรมครู 3 ประการคือ

4.1 สอนด้วยความรู้จริง รู้จริงทำได้จริง จึงสอนเขา

4.2 สอนอย่างมีเหตุผล ให้เขาพิจารณาเข้าใจแจ้งด้วยปัญญาของเขาเอง

4.3 สอนให้ได้ผลจริง สำเร็จความมุ่งหมายของเรื่องที่สอนนั้น ๆ เช่น ให้นำเข้าใจได้จริง เห็นความจริง ทำได้จริง นำไปปฏิบัติได้ผลจริง เป็นต้น

5. ทานน้ำที่ครูต่อศิษย์ คือ ปฏิบัติต่อศิษย์โดยอนุเคราะห์ตามหลักธรรม เสมือนเป็น หิตปื้องขวา ดังนี้

5.1 แนะนำฝึกอบรมมาให้เป็นคนดี

5.2 สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง

5.3 สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง

5.4 ส่งเสริมยกย่องความดีงาม ความสามารถให้ปรากฏ

5.5 สร้างเครื่องคุ้มภัยในสารทิศ คือ สอนฝึกให้สามารถใช้วิชาเลี้ยงชีพและ รู้จักรักษาตนในอันที่จะดำเนินชีวิตต่อไปด้วยดี

คนผู้เล่าเรียนศึกษา (นักเรียน นักศึกษา นักค้นคว้า)

คนที่เล่าเรียนศึกษา จะเป็นนักเรียน นักศึกษา หรือค้นคว้าก็ตาม นอกจากจะพึงปฏิบัติ ตามหลักธรรมสำหรับคนที่ประสบความสำเร็จคือ จักร 4 และอิทธิบาท 4 แล้ว ยังมีหลักการที่ ควรรู้ และหลักปฏิบัติที่ควรประพฤติอีก ดังต่อไปนี้

1. รู้หลักนุภาพของการศึกษา รู้จักองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ 2 ประการ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบภายนอกที่ดี ได้แก่ มีกัลยาณมิตร หมายถึง รู้จักหาผู้แนะนำสั่งสอนที่ปรึกษา เพื่อน หนังสือ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทางสังคมรอบตัวไปที่ดี ที่เกื้อกูล ซึ่งจะชักจูงหรือกระตุ้นให้เกิดปัญญาได้ด้วยการฟัง การสนทนา ปรึกษา ชักถาม การอ่าน ตลอดจนการรู้จักเลือกใช้สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์

1.2 องค์ประกอบภายในที่ดี ได้แก่ โยนิโสมนสิการ หมายถึง การใช้ความคิดถูกวิธี รู้จักคิด หรือคิดเป็น คือ มองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณา สืบสาวหาเหตุผล แยกแยะสิ่งนั้น ๆ หรือปัญหานั้น ๆ ออกให้เห็นตามสภาวะและตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย

กล่าวโดยย่อว่า นอกจากรู้จักแสวงหาและเลือกรับความรู้ความคิดเห็นจากครูอาจารย์ เพื่อน คนภายนอก ตำราตำรา และสื่อมวลชนที่เป็นกัลยาณมิตรแล้ว ต้องรู้จักคิดเองเป็นด้วย

2. ทำตามหลักเสริมสร้างปัญญา ในทางปฏิบัติอาจสร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ 2 อย่างข้างต้นนั้นได้ ด้วยการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม 4 ประการ

2.1 สัมปยุตตเสวะ เสวนาสุรู้ คือ รู้จักเลือกหาแหล่งวิชา คบหาท่านผู้รู้ ผู้ทรงคุณความดี มีภูมิธรรม ภูมิปัญญาน่าับถือ

2.2 สัทธัมมัสสวนะ ฟังดูคำสอนคือเอาใจใส่สดับตรับฟังคำบรรยาย คำแนะนำสั่งสอน แสวงหาความรู้ ทั้งจากตัวบุคคลโดยตรงและจากหนังสือ หรือสื่อมวลชน ตั้งใจเล่าเรียนค้นคว้า หมั่นปรึกษาสอบถาม ให้เข้าถึงความรู้ที่จริงแท้

2.3 โยนิโสมนสิการ คิดให้แยบคายคือ รู้เห็นได้อ่านได้ฟังสิ่งใดก็รู้จักคิดพิจารณาด้วยตนเอง โดยแยกแยะให้เห็นสภาวะ และสืบสาวให้เห็นเหตุผลว่า นั่นคืออะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น จะเกิดผลอะไรต่อไป มีข้อดี ข้อเสีย คุณโทษอย่างไร เป็นต้น

2.4 ธรรมานุธรรมปฏิบัติ ปฏิบัติให้ถูกหลัก นำสิ่งที่ได้เล่าเรียนรับฟังและตรិตรองเห็นชัดแล้ว ไปใช้หรือปฏิบัติหรือลงมือทำ ให้ถูกต้องตามหลักตามความมุ่งหมายให้หลักย่อยสอดคล้องกับหลักใหญ่ ข้อปฏิบัติธรรมอย่างรู้เป้าหมาย เช่น สันโดษเพื่อเกื้อหนุนการงาน มาใช้สันโดษกลายเป็นเกียจคร้าน เป็นต้น

3. ศึกษาให้เป็นพหุสูตร คือ จะศึกษาเล่าเรียนอะไร ก็กำหนดให้เป็นพหุสูตรในด้านนั้น ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แจ่มแจ้งชัดเจนถึงขั้นครบ องค์คุณของพหุสูตร (ผู้เรียนได้เรียนมากหรือผู้คงแก่เรียน) 5 ประการคือ

3.1 พหุสูตรา พังมาก คือ เล่าเรียน สดับฟัง รู้เห็น อ่านสังสมควรรู้ในด้านนั้นไว้ให้มากมายกว้างขวาง

3.2 ธตา จาาได้ คือ จับหลักหรือสาระได้ ทรงจำเรื่องราวหรือเนื้อหาสาระไว้ได้แม่นยำ

3.3 วจสา ปริจิตา คสอ่บปาก คือ ท่องบ่นหรือใช้พูดอยู่เสมอ จนแคล่วคล่องชัดเจน ใครสอบถามก็พูดชี้แจงแถลงได้

3.4 มนสาอนุเปจิตา เจนาจ คือ าสัจนึกคิดจนเจนาจ นึกถึงครั้งใด ก็ปรากฏเนื้อความสว่างชัดเจน มองเห็นเรื่องตลอดไปทั้งเรื่อง

3.5 ทิณฐิยา สุบญฺญิตธา ขบได้ด้วยทฤษฎี คือ เข้าใจความหมายและเหตุผลแจ่มแจ้งลึกซึ้ง รู้ที่มาที่ไป เหตุผล และความสัมพันธ์ของเนื้อความ และรายละเอียดต่าง ๆ ทั้งภายในเรื่องนั่นเองและที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น ๆ ในสายวิชาหรือทฤษฎีนั้นบรรจุปรังตลอดสาย

4. เคารพผู้จุดประทีปปัญญา ในด้านความสัมพันธ์กับอาจารย์พึงแสดงคารวะนับถือตามหลักปฏิบัติในเรื่องทิศหก ข้อว่าด้วยทิศเบื้องขวาดังนี้

4.1 ลูกต้อนรับ แสดงความเคารพ

4.2 เข้าไปหา เพื่อบำรุง รับใช้ บริการ ชักถาม รับคำแนะนำ เป็นต้น

4.3 พังด้วยดี พังเป็น รู้จักฟังให้เกิดปัญญา

4.4 ประณิบัติ ช่วยบริการ

4.5 เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ เอาจริงเอาจังถือเป็นกิจสำคัญ

เกณฑ์ตัดสินความดีและการจัดระดับชั้นคุณธรรมที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือศึกษาคุณธรรม

ธวัช โรทธิกุล (2528 : 20 - 21) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณธรรม 4 ประการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี และกล่าวถึงเกณฑ์ตัดสินความดีและการจัดระดับชั้นคุณธรรมดังนี้

ความดีในทางคุณธรรมไม่ใช่ข้อเท็จจริง แต่เป็นคุณค่าที่ได้จากการประเมิน จึงเป็นการยากที่จะประเมินให้ได้มาตรฐานเดียวกัน เพราะแต่ละบุคคลอาจประเมินค่าความดีของพฤติกรรมในสถานการณ์เดียวกันแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดเกณฑ์ตัดสินความดีขึ้นสำหรับการวิจัยนี้

ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยนับถือพุทธศาสนาไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 ของประชากรทั้งหมด พุทธศาสนาจึงได้เข้ามามีบทบาท มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ และการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันของสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง แม้คนไทยบางส่วนจะนับถือศาสนาอื่นหรือได้รับอิทธิพลจากศาสนาอื่นอยู่บ้างก็เป็นส่วนน้อยมาก แต่อย่างไรก็ตามแม้ศาสนาต่าง ๆ จะมีแนวทางปฏิบัติและรายละเอียดบางประการที่แตกต่างกัน แต่ก็มีหลักเดียวกันคือ ต่างมุ่งให้ทุกคนประกอบกรรมดีและเว้นความชั่ว เพื่อความเจริญของบุคคลในทางร่างกายและจิตใจ อันจะนำสันติสุขมาสู่สังคมส่วนรวม ซึ่งก็สอดคล้องกับคำสอนทางพุทธศาสนาชั้นโลกียธรรมอยู่แล้ว การตัดสินความดีในสังคมไทยจึงควรใช้เกณฑ์ตัดสินความดีทางพุทธศาสนา ในการวิจัยนี้จึงจะใช้เกณฑ์ตัดสินความดีทางพุทธศาสนาในการสร้างเครื่องมือศึกษาคุณธรรม

พระศรีวิสุทธิโมลี (2514 : 94 - 100) ได้กล่าวว่า เจตนาการกระทำ ผลของการกระทำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการตัดสินความดี และหลักพุทธศาสนายอมรับว่า

1. การกระทำไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา ใจ ที่เจตนาจะให้ตนเอง บุคคลอื่นได้รับความเดือดร้อน ได้รับความทุกข์ ถือว่าการกระทำนั้นไม่ดี (ชั่ว)
2. การกระทำใดไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจา ใจ ที่เจตนาให้ตนเอง บุคคลอื่นได้รับความสุข ถือว่าการกระทำนั้นดี
3. การกระทำต่าง ๆ จะต้องมีเจตนาแล้วจึงกระทำหรือเจตนาอันนั้นแหละเป็นกรรมหรือกรรมย่อมขึ้นเจตนา

4. ถ้าทำดีย่อมได้รับผลดีเสมอ และถ้าทำชั่วย่อมได้รับผลชั่วเสมอ

ระดับขั้นทางคุณธรรม

การศึกษาคุณธรรมนอกจากอาศัยเกณฑ์การตัดสินความดีทางพุทธศาสนาแล้ว ยังใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นแนวทาง หลักธรรมที่นำมาเป็นพื้นฐานในการจัดระดับขั้นทางคุณธรรม ในการวิจัยนี้คือ พุทธโอวาทจากโอวาทปาติโมกข์กับพุทธจริยา 3

พุทธโอวาทจากโอวาทปาติโมกข์ มีหลักปฏิบัติ 3 ข้อ คือ

1. เว้นจากทุกจริต คือ ประพฤติชั่วทั้งปวง
2. ประกอบสุจริต คือ ประพฤติชอบ ทนแต่ความดี
3. ทำใจของตนให้สะอาดบริสุทธิ์

หลักธรรมทั้ง 3 ประการดังกล่าวแล้ว กรมการฝึกหัดครู (สุชีรวภิกขุ. ม.บ.บ. : อ้างอิงมาจาก กรมการฝึกหัดครู. 2525 : 30) ได้อธิบายประกอบให้เห็นถึงขั้นการปฏิบัติธรรมไว้ว่า สิ่งที่เราควรทำเป็นไปเพื่อเบียดเบียนตนและผู้อื่นเชื่อว่าความชั่ว การไม่ทำชั่วคือการงดเว้นการกระทำชั่วที่เราควรทำ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนและผู้อื่น เพียงแต่การงดเว้นความชั่วยังไม่พอ ต้องทำความดีอีกด้วย ความดีคือ สิ่งที่ชอบธรรมอันเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ตนและผู้อื่น และแม้ว่าเว้นความชั่ว ทำความดีแล้ว ถ้าไม่ทำจิตใจผ่องแผ้วก็เว้นชั่วและทำความดีไม่ได้ตลอด เพราะยังไม่ได้ปรับปรุงจิตใจที่เป็นต้นเค้าอย่างสำคัญที่จะละเว้นความชั่วและทำดีได้อย่างแท้จริง

สุชีรวภิกขุ ได้อธิบายว่า พุทธโอวาท สามารถนำมาสร้างเป็นเกณฑ์จัดระดับขั้นคุณธรรมได้คือ

- ขั้นที่ 1 การทำความชั่วทั้งปวง เป็นการกระทำให้ตนและบุคคลอื่นเดือดร้อน
- ขั้นที่ 2 การไม่ทำความชั่วทั้งปวง เป็นการไม่กระทำให้ตนและบุคคลอื่นเดือดร้อน
- ขั้นที่ 3 การทำความดี เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์แก่ตนและบุคคลอื่น
- ขั้นที่ 4 การทำจิตใจให้ผ่องใส เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์แก่ตนและบุคคลอื่นด้วยจิตใจที่สะอาดบริสุทธิ์

พุทธจริยา 3 ชั้น คือ พระจริยาหรือการบำเพ็ญประโยชน์ของพระพุทธเจ้า ประกอบด้วย

1. พุทธัตถจริยา พระพุทธจริยาที่ทรงบำเพ็ญประโยชน์ตามหน้าที่ของพระพุทธเจ้า
2. ญาตัตถจริยา พระพุทธจริยาเพื่อประโยชน์แก่พระญาติตามฐานะ
3. โลกัตถจริยา พระพุทธจริยาเพื่อประโยชน์แก่โลก

พุทธจริยา 3 การบำเพ็ญประโยชน์ของพระพุทธเจ้า ได้กระทำทั้งต่อตนเอง ต่อญาติมิตร หรือบุคคลอื่น และต่อโลกหรือสังคมส่วนรวม จึงสามารถบำเพ็ญพุทธจริยา 3 ไปเสริมสร้างการจัดระดับขั้นทางคุณธรรมได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นการกระทำที่ตน บุคคลอื่นและหรือสังคมเดือดร้อน

ขั้นที่ 2 พฤติกรรมไม่ทำความชั่ว เป็นการไม่กระทำที่ตน บุคคลอื่นและหรือสังคมเดือดร้อน

ขั้นที่ 3 พฤติกรรมทำความดี เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ที่ตน บุคคลอื่นและหรือสังคม

ขั้นที่ 4 พฤติกรรมทำความดี เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ที่ตน บุคคลอื่นและหรือสังคมด้วยจิตใจสะอาดบริสุทธิ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาคุณธรรมเบื้องต้นและปรับใช้ให้กับคนทั่วไป จึงตั้งเกณฑ์จัดระดับคุณธรรมให้สอดคล้องกับระดับศีล-ธรรม คือ ระดับไม่ทำความชั่วและระดับทำความดี จึงได้กำหนดขั้นคุณธรรมไว้ 3 ชั้น คือ

ขั้นที่ 1 พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ พฤติกรรมที่ทำที่ตน บุคคลอื่นหรือสังคมเดือดร้อน

ขั้นที่ 2 พฤติกรรมระดับกลาง ได้แก่ พฤติกรรมที่ไม่ทำความชั่ว ไม่ทำที่บุคคลอื่นหรือสังคมเดือดร้อน

ขั้นที่ 3 พฤติกรรมอันพึงประสงค์ ได้แก่ พฤติกรรมที่มุ่งกระทำดี ทำประโยชน์ให้แก่ตน บุคคลอื่นและสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจจนึก (2520 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง จริยธรรมของเยาวชนไทย โดยใช้วิธีการศึกษา 2 วิธี คือ การศึกษาภาคสนาม และการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาบ่อเกิดและพัฒนากิจการจริยธรรมของเยาวชนไทยและศึกษาสาเหตุและผลของพฤติกรรมซึ่งแสดงความซื่อสัตย์ซึ่งได้พบรายละเอียดเฉพาะตอนมากมายของสรุปการวิจัยที่สำคัญได้ดังนี้คือ ผลการวิจัยให้ห้องปฏิบัติการพบว่าลักษณะต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อมของวัยรุ่นมีอิทธิพลโดยตรงและอย่างรุนแรงต่อพฤติกรรมการโกงของอำนาจของฝ่ายต่างได้ ผลการวิจัยภาคสนามพบว่า ลักษณะต่าง ๆ ทางสังคมของเด็กมีส่วนเกี่ยวข้องกับจริยธรรมของเด็ก เช่น ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูพบว่ามีความแตกต่างกันอยู่จำนวนมาก เฉพาะกรณีเด่น ๆ มีดังนี้คือ กลุ่มอาจารย์มีลักษณะทางจริยธรรมดีกว่านักศึกษาหลายด้าน ยกเว้นด้านความมีระเบียบวินัยและนักศึกษามีคุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 11 ด้านสูงกว่านักศึกษาชาย

สมบูรณ์ ศาลยาธิวิน และคนอื่น ๆ (2526 : 13) ได้ทำการวิจัยเรื่องพัฒนาการทางใช้เหตุผลทางจริยธรรม ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าสนใจหลายประการเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างนอกเหนือไปจากพัฒนาการคิดเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องและเป็นแนวทางการศึกษาคูณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนนี้คือ ความตั้งใจหรือมีสมาธิแน่วแนวยาวนาน มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล ผลการค้นพบเรื่องนี้สอดคล้องกับหลักการทางพุทธศาสนาที่ว่าสมาธิเป็นทางให้เกิดปัญญาและนำมาใช้ในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตให้ได้ บุคคลผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมมีแนวโน้มที่จะยึดมั่นในคุณธรรม ที่เน้นการปฏิบัติตนเองมากกว่าคุณธรรมในการปฏิบัติต่อผู้อื่นและ เป็นที่ปรารถนาจะเห็นความสงบสุขสันติภาพของโลกและแสวงหาความสุขทางจิตใจ มีการยอมรับนับถือตนเองมากกว่าที่จะยึดถือค่านิยมทางด้านวัตถุ ด้านความสะดวกสบายของชีวิตและความต้องการด้านสุนทรีย์ไม่ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรม

ธวัช โพธิกุล (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง คุณธรรม 4 ประการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี โดยชักกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 222 คน ปรากฏผลการวิจัยดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี มีคุณธรรมเรื่องรักษาสัจจะอยู่ในระดับปานกลางด้านการรู้จักข่มใจตนเองและด้านความเสียสละอยู่ในระดับดี และด้านอดทนอยู่ในระดับดีมาก ผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุมากและมีอายุน้อย มีคุณธรรมด้านการรู้จักข่มใจตนเอง และด้านความเสียสละอยู่ในระดับดี ด้านความอดทนอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านการรักษาสัจจะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุน้อยมีระดับต่ำ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุมาก มีในระดับค่อนข้างดี

โรลเบอร์ก (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2520 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Cohlberg. 1976 : n.d.) ได้ศึกษาพัฒนาการของเด็กอเมริกันระดับอายุ 7, 10, 13 และ 16 ปี ในปี ค.ศ.1964 พบว่า ขั้นตอนการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับอายุที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการศึกษาคุณธรรมของผู้บริหารในตัวเองและอายุของผู้บริหาร

โคเดอร์ (มารุต คัชะอม. 2525 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Coder. n.d.) ได้ทำการวิจัยศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของคนอายุระหว่าง 24 - 50 ปี ค.ศ.1995 พบว่า ผู้ใหญ่วัยกลางคนที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจากจบวิทยาลัย จะมีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมใกล้เคียงกับผู้ที่กำลังเรียนในวิทยาลัย ขณะที่คนอายุเท่ากันแต่เรียนต่อบัณฑิตวิทยาลัย มีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าคนที่ไม่ได้เรียนต่อมาก

เรสต์ (มารุต คัชะอม. 2525 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Rest. 1976 : 225 - 252) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมกับระดับการศึกษา ในปี ค.ศ.1976 โดยทำการวิจัยกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันถึง 20 กลุ่ม จำนวน 5,714 คน พบว่า เมื่อระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น คะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมจะสูงขึ้นด้วย แต่ผู้ใหญ่ที่มีจำนวนมากที่ไม่ได้ศึกษาต่อกลับมีคะแนนพัฒนาการทางจริยธรรมต่ำกว่าผู้ที่เรียนระดับวิทยาลัยขึ้นไป

จากงานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม จะเห็นว่าคุณธรรมมีความแตกต่างกันหลายด้าน ซึ่งพอสรุปได้ว่า คุณธรรม คือ ความรู้สึกนึกคิดที่เป็นความดีเป็นกุศล เพราะจิตรู้จักความจริง ความดี ความงาม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีเพศต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม 4 ประการแตกต่างกัน
2. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม 4 ประการแตกต่างกัน
3. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม 4 ประการแตกต่างกัน
4. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม 4 ประการแตกต่างกัน
5. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีสถานภาพในการทำงานต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม 4 ประการแตกต่างกัน
6. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้ต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่ม 4 ประการแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาคูณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลของ
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน่านเขตภาคกลาง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการหาคุณภาพเครื่องมือ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูประจำกลุ่มศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดน่านเขตภาคกลาง จำนวน 17 จังหวัด คือ จังหวัดกาฬจนบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัด
นครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี
จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดราชบุรี และจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 3,630 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มจากกลุ่มประชากรในข้อ 1 โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 จับสลากจังหวัดน่านเขตภาคกลาง ร้อยละ 50 ได้ 9 จังหวัด คือ จังหวัด
สระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลพบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดนครปฐม
จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดปทุมธานี

2.2 จาก 9 จังหวัดในข้อ 2.1 แต่ละจังหวัดสุ่มอำเภอโดยการสุ่มอย่างง่าย
โดยวิธีจับสลาก ร้อยละ 20 ได้อำเภอ 15 อำเภอ ดังนี้ จังหวัดสระบุรี ได้อำเภอเมืองสระบุรี
และอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภออุทัย

และอำเภอบางปะอิน จังหวัดลพบุรี ได้อำเภอเมืองลพบุรี และอำเภอท่าเรือ จังหวัดเพชรบุรี ได้อำเภอเมืองเพชรบุรี และอำเภอชะอำ จังหวัดราชบุรี ได้อำเภอโพธาราม และอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดนครปฐม ได้อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดสมุทรสาคร ได้อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสิงห์บุรี ได้อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดพิจิตร ได้อำเภออุทัยบุรี รวมครูประจำกลุ่มในอำเภอทั้งหมดที่สุ่มได้ 440 คน

2.3 จากอำเภอในข้อ 2.2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่ายมาร้อยละ 30 ได้ครูประจำกลุ่มทางไกลจำนวน 132 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	อำเภอ	จำนวนครูประจำกลุ่ม	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
สระบุรี	เมืองสระบุรี	40 คน	12 คน
	พระพุทธบาท	30 คน	9 คน
พระนครศรีอยุธยา	พระนครศรีอยุธยา	34 คน	10 คน
	อุทัย	20 คน	6 คน
	บางปะอิน	32 คน	10 คน
ลพบุรี	เมืองลพบุรี	38 คน	11 คน
	ท่าเรือ	29 คน	8 คน
เพชรบุรี	เมืองเพชรบุรี	19 คน	5 คน
	ชะอำ	22 คน	7 คน
ราชบุรี	โพธาราม	30 คน	9 คน
	บ้านโป่ง	30 คน	9 คน
นครปฐม	เมืองนครปฐม	43 คน	13 คน
สมุทรสาคร	บ้านแพ้ว	10 คน	3 คน

ตาราง 1 (ต่อ)

จังหวัด	อำเภอ	จำนวนครูประจำกลุ่ม	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
สิงห์บุรี	เมืองสิงห์บุรี	20 คน	6 คน
ปทุมธานี	ชัยบุรี	45 คน	14 คน
รวม		440 คน	132 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ 4 ประการ คือ การรักษาสัจ การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทนอดกลั้นและอดออม และการรู้จักละวางความชั่ว สร้างขึ้นโดยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เช่น แบบสอบถามสำรวจคุณลักษณะทางจริยธรรมของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาเอกสารการวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม 4 ประการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ของ ธวัช โพธิกุล เพื่อนำมาประกอบการวัดคุณธรรมสร้างแบบสอบถาม
3. รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อสร้างแบบสอบถามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโทพิจารณาและตรวจสอบแก้ไขเพื่อให้เนื้อหาสาระครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Face Validity)

5. นวัตกรรมสอบถามหาความเที่ยงตรง (Validity) ตามเนื้อหาและโครงสร้าง
หาได้จากความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดังต่อไปนี้

- 5.1 เจ้าอาวาสวัดจันทน์กะพ้อ เจ้าคณะจังหวัดปทุมธานี ฝ่ายธรรมยุติ
5.2 นายสุนทร สุนันท์ชัย ผู้เชี่ยวชาญงานการศึกษาออกโรงเรียน
5.3 ดร.เพ็ญแข ประจันปัจฉนิก อาจารย์ประจำภาคการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

และนำข้อเสนอแนะนั้นมาปรับปรุงเครื่องมือแบบสอบถาม

6. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) นวัตกรรมสอบถามที่สร้างไปทดสอบ (Try-out) กับครูประจำกลุ่มของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนนทบุรี จำนวน 20 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้วิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1971 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.74

$$\text{จากสูตร } \alpha = \frac{N}{N-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

N แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ

S_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

7. นวัตกรรมสอบถามดังกล่าวมาแก้ไขปรับปรุง เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ครอบคลุมออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของครูประจำกลุ่มทางไกล อันประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส คุณวุฒิทางการศึกษา สถานภาพในการทำงาน และรายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่ม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติเพื่อจัดระดับของคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลทั้ง 4 ประการ รวม 20 ข้อ คือ

1. การรักษาสัจ	จำนวน 5 ข้อ
2. การรู้จักข่มใจตนเอง	จำนวน 5 ข้อ
3. การอดทน อดกลั้นและอดออม	จำนวน 5 ข้อ
4. การรู้จักละวางความชั่ว	จำนวน 5 ข้อ

สำหรับเกณฑ์การตรวจให้คะแนนดังต่อไปนี้

ระดับที่พึงประสงค์	กำหนดให้คะแนน	3	คะแนน
ระดับที่ปานกลาง	กำหนดให้คะแนน	2	คะแนน
ระดับที่ไม่พึงประสงค์	กำหนดให้คะแนน	1	คะแนน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดปทุมธานี ตามหนังสือที่ ศธ 1143/529 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2537 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามส่งถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตภาคกลาง จำนวน 8 จังหวัด คือ จังหวัดสระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลพบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสิงห์บุรี

2. ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อประสานงานเป็นการภายในกับเจ้าหน้าที่งานสามัญศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั้ง 8 จังหวัด เพื่อขอให้ส่งแบบสอบถามให้แก่ครูประจำ กลุ่มทางไกลในอำเภอที่จังหวัดจับสลากได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ยกเว้นจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ เก็บรวบรวมข้อมูลเอง เริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2537 - 15 เมษายน 2537 กำหนดให้ส่งแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์ เมื่อครบกำหนดแล้วปรากฏว่า บางแห่งยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืน จึงติดต่อไปอีกครั้งหนึ่งและได้ส่งแบบสอบถามซ้ำไปอีกครั้ง ดังนั้นจึงได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบ 132 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ ส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิทางการศึกษา สถานภาพในการทำงาน และรายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่ม ทำการ วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

2. ตอนที่ 2 ศึกษาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ คือ การรักษาสิ่ง การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทนอดกลั้นและอดออม และการรู้จัก ละวางความชั่ว วิเคราะห์โดยวิธีแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ความถี่ของแต่ละด้าน ได้มาจากจำนวนข้อคำถามคูณด้วยจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (ซึ่งจำนวนเต็มคือ $132 \times 5 = 660$ ข้อ)

3. ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของ ครูประจำกลุ่มทางไกลทั้ง 4 ประการตามตัวแปร วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้ง 132 ฉบับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ปรากฏว่า สมบูรณ์ครบถ้วนทุกฉบับ จึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน คือ หาค่าร้อยละ (Percentage)

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean หรือ $\bar{X}$) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ศึกษาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลของศูนย์การ

ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตภาคกลาง ใช้ค่าร้อยละ

1.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครู

ประจำกลุ่มทางไกล ใช้สถิติ t-test ใช้ระดับสำคัญทางสถิติที่ 0.5 โดยใช้สูตร (Ferguson. 1970 : 152)

$$t = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)}{\sqrt{\frac{(N_1 + 1)S^2_1 + (N_2 - 1)S^2_2}{N_1 + N_2 - 2} \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ - & + & - \\ N_1 & N_2 \end{bmatrix}}}$$

เมื่อ t แทน ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละข้อ

$\bar{X}_1$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มสูง

$\bar{X}_2$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มต่ำ

S^2_1 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มสูง

S^2_2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มต่ำ

N_1 แทน ค่าจำนวนคนที่เลือกมาจากคะแนนในกลุ่มสูง

N_2 แทน ค่าจำนวนคนที่เลือกมาจากคะแนนในกลุ่มต่ำ

1.4 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้วิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - Coefficient) โดยใช้สูตร (Cornbach. 1971 : 161)

$$\alpha = \frac{n}{n - 1} \left[1 - \frac{s^2_1}{s^2_2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

s^2_1 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ

s^2_2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.74

1.5 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ. 2529 : 186)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
$S.D.$	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
*	แทน	แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ประเมินคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ในตอนที่ 2 ใช้เกณฑ์ดังนี้

1. คุณธรรมที่ต่ำกว่าเกณฑ์ หมายถึง ค่าร้อยละของคำตอบของครูประจำกลุ่มทางไกลที่พึงประสงค์ต่ำกว่า 60
2. คุณธรรมที่อยู่ระดับปานกลาง หมายถึง ค่าร้อยละของคำตอบของครูประจำกลุ่มทางไกลที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ 61 - 69
3. คุณธรรมที่อยู่ในระดับดี หมายถึง ค่าร้อยละของคำตอบของครูประจำกลุ่มทางไกลที่พึงประสงค์ตั้งแต่ 70 ขึ้นไป

การเสนอข้อมูล ได้จำแนกเป็นตอนตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลทั้ง

4 ประการ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล

จำแนกตามตัวแปร

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	38	28.79
- หญิง	94	71.21
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 30 ปี	14	10.61
- 30 ปีขึ้นไป	118	89.39
3. สถานภาพสมรส		
- โสด	44	33.33
- แต่งงานแล้ว	88	66.67
4. วุฒิทางการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	16	12.12
- ปริญญาตรีขึ้นไป	116	87.88

ตาราง 2 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. สถานภาพในการทำงาน		
- เป็นครูอยู่แล้ว	121	91.67
- ไม่ได้เป็นครูประจำ	11	8.33
6. รายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่ม		
- ต่ำกว่า 3,000 บาท	109	82.58
- ตั้งแต่ 3,001 บาทขึ้นไป	23	17.42

จากตาราง 2 แสดงว่าจากกลุ่มตัวอย่าง 132 คน มีเพศชาย ร้อยละ 28.79 เพศหญิง ร้อยละ 71.21 ส่วนอายุต่ำกว่า 30 ปี มีร้อยละ 10.61 อายุ 30 ปีขึ้นไป ร้อยละ 89.39 ผู้ที่เป็นโสด ร้อยละ 33.33 และผู้ที่แต่งงานแล้ว ร้อยละ 66.67 ผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 12.12 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 87.88 ผู้ที่เป็นครูอยู่แล้ว ร้อยละ 91.67 ผู้ที่ไม่ได้เป็นครูประจำ ร้อยละ 8.33 และผู้ที่มีรายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่มที่ได้รับค่าตอบแทนต่ำกว่า 3,000 บาท ร้อยละ 82.58 และผู้ที่มีรายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่มที่ได้รับค่าตอบแทนตั้งแต่ 3,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 17.42

ตอนที่ 2 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลทั้ง 4 ประการ

ผลการวิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลทั้ง 4 ประการ

ตามตาราง 3 - 16

ตาราง 3 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลทั้ง 4 ประการ

คุณธรรม	ระดับคุณธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล					
	พึงประสงค์		ปานกลาง		ไม่พึงประสงค์	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การรักษาสิ่ง	379	57.43	176	26.67	105	15.90
การรู้จักข่มใจตนเอง	419	63.48	197	29.85	44	6.67
การอดทนอดกลั้นและอดออม	450	68.18	144	21.82	66	10.00
การรู้จักละวางความชั่ว	545	82.58	73	11.06	62	6.36

จากตาราง 3 คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลทั้ง 4 ประการ มีดังนี้

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่ปฏิบัติหน้าที่การรักษาสิ่งในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 57.43 : 26.67 : 15.90 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในระดับที่พึงประสงค์กับเกณฑ์การประเมิน ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลมีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาสิ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักเข้าใจตนเองในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 63.48 : 29.85 : 6.67 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์การประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลมีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จักเข้าใจตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่ปฏิบัติหน้าที่การอดทนอดกลั้นและอดออมในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 68.18 : 21.82 : 10.00 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์การประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลมีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการอดทนอดกลั้นและอดออม อยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักละวางความชั่วในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 82.58 : 11.06 : 6.36 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์การประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลมีคุณธรรมในการรู้จักละวางความชั่ว อยู่ในระดับดี

ตาราง 4 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่เป็นเพศชาย

คุณธรรม	ระดับคุณธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล					
	พึงประสงค์		ปานกลาง		ไม่พึงประสงค์	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การรักษาสิ่ง	115	60.53	41	21.58	34	17.89
การรู้จักข่มใจตนเอง	142	74.74	40	21.05	8	4.21
การอดทนอดกลั้นและอดออม	119	62.63	63	33.16	8	4.21
การรู้จักละวางความชั่ว	142	74.74	26	13.68	22	11.58

จากตาราง 4 คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่เป็นเพศชาย มีดังนี้

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นเพศชายที่ปฏิบัติหน้าที่การรักษาสิ่งในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 60.53 : 21.58 : 17.78 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลเพศชายมีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาสิ่งอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นเพศชายที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักข่มใจตนเองในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 74.74 : 21.05 : 4.21 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลเพศชายมีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จักข่มใจตนเองอยู่ในระดับดี

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นเพศชายที่ปฏิบัติหน้าที่ในการอดทนอดกลั้นและอดออม
ในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 62.63 :
33.16 : 4.21 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว
ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มที่เป็นเพศชายมีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการอดทนอดกลั้นและ
อดออมอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นเพศชายที่ปฏิบัติหน้าที่ในการรู้จักละวางความชั่วใน
สัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 74.74 :
13.68 : 11.58 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว
ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นเพศชาย มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จัก
ละวางความชั่วอยู่ในระดับดี

ตาราง 5 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่เป็น
พิเศษ

คุณธรรม	ระดับคุณธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล					
	พึงประสงค์		ปานกลาง		ไม่พึงประสงค์	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การรักษาสิ่ง	249	52.94	131	27.87	90	19.19
การรู้จักข่มใจตนเอง	288	61.28	160	34.04	22	4.69
การอดทนอดกลั้นและอดออม	329	70.00	107	22.77	34	7.23
การรู้จักละวางความชั่ว	394	83.83	54	11.49	22	4.68

จากตาราง 5 คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่
เป็นพิเศษ มีดังนี้

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นพิเศษที่ปฏิบัติหน้าที่การรักษาสิ่ง
ที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 52.94 : 27.87 : 19.15
ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำ
กลุ่มทางไกลพิเศษมีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาสิ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นพิเศษที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จักข่มใจตนเอง
ในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 61.28 :
34.04 : 4.69 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว
ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลพิเศษมีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ในการรู้จักข่มใจตนเอง
อยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นเพศหญิงที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรอตทอดกลั่น และอดออมในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 70.00 : 22.77 : 7.23 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคูสมรรถนในการปฏิบัติหน้าที่กับ เกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลเพศหญิงมีสมรรถนในการปฏิบัติหน้าที่ ในการรอตทอดกลั่นและอดออมอยู่ในระดับดี

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นเพศหญิงที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักละวางความชั่วใน สัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 83.83 : 11.49 : 4.68 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคูสมรรถนในการปฏิบัติหน้าที่กับ เกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลเพศหญิงมีสมรรถนในการปฏิบัติหน้าที่ในการรู้จักละวางความ ชั่วอยู่ในระดับดี

ตาราง 6 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี

คุณธรรม	ระดับคุณธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล					
	พึงประสงค์		ปานกลาง		ไม่พึงประสงค์	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การรักษาสิ่ง	53	75.71	14	20.00	3	4.29
การรู้จักข่มใจตนเอง	56	80.00	14	20.00	0	0.00
การอดทนอดกลั้นและอดออม	55	78.57	15	21.43	0	0.00
การรู้จักละวางความชั่ว	58	82.86	6	8.57	6	8.57

จากตาราง 6 คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีดังนี้

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ที่ปฏิบัติหน้าที่การรักษาสิ่งในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 75.71 : 20.00 : 4.29 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาสิ่งอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักข่มใจตนเองในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 80.00 : 20.00 : 0.00 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว

ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จักเข้าใจตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการอดทนอดกลั้น และอดออมในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 78.57 : 21.43 : 0.00 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการอดทนอดกลั้นและอดออมอยู่ในระดับดี

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ที่มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ในการรู้จักละวางความชั่วในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 82.86 : 8.57 : 8.57 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จักละวางความชั่วอยู่ในระดับดี

ตาราง 7 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ กับผู้ที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป

ระดับคุณธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล						
คุณธรรม	พึงประสงค์		ปานกลาง		ไม่พึงประสงค์	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การรักษาสิ่ง	364	61.69	134	22.82	92	15.59
การรู้จักข่มใจตนเอง	401	67.97	155	26.27	34	5.76
การอดทนอดกลั้นและอดออม	372	63.05	177	30.00	41	6.95
การรู้จักละวางความชั่ว	440	74.58	92	15.59	58	9.83

จากตาราง 7 คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป มีดังนี้

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป ที่ปฏิบัติหน้าที่การรักษาสิ่งในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 61.69 : 22.71 : 15.59 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่าครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาสิ่งอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป ที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักข่มใจตนเองในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 67.97 : 26.27 : 5.76 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว

ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จักข่มใจตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป ที่ปฏิบัติหน้าที่การอดทนอดกลั้นและอดออมในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 63.05 : 30.00 : 6.95 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการอดทนอดกลั้นและอดออมอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป ที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักละวางความชั่วในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 76.58 : 15.59 : 9.83 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จักละวางความชั่วอยู่ในระดับดี

ตาราง 8 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ผู้ที่เป็นโรค

คุณธรรม	ระดับคุณธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล					
	พึงประสงค์		ปานกลาง		ไม่พึงประสงค์	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การรักษาสิ่ง	133	60.45	63	14.32	43	25.23
การรู้จักข่มใจตนเอง	120	54.55	95	43.18	5	2.27
การอดทนอดกลั้นและอดออม	175	79.55	42	19.09	3	1.36
การรู้จักละวางความชั่ว	204	92.73	11	5.00	5	2.27

จากตาราง 8 คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่
เป็นโรค มีดังนี้

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นโรคที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการรักษาสิ่งในสัดส่วนของระดับ
ที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 60.45 : 14.32 : 5.45

ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำ
กลุ่มทางไกลที่เป็นโรค มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาสิ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นโรคที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักข่มใจตนเองในสัดส่วนของ
ระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 54.55 : 43.18 :

2.27 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า
ครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นโรค มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จักข่มใจตนเองอยู่ใน
ระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นโรคที่ปฏิบัติหน้าที่การรอตหนอดกลั่นและอดออมใน
สัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 79.55 :
19.09 : 1.36 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว
ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นโรค มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรอตหน
อดกลั่นและอดออมอยู่ในระดับดี

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นโรคที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักละวางความชั่วในสัดส่วน
ของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 92.72 : 5.00 :
2.27 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า
ครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นโรค มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จักละวางความชั่ว
อยู่ในระดับดี

ตาราง 9 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ของผู้
ที่แต่งงานแล้ว

คุณธรรม	ระดับคุณธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล					
	พึงประสงค์		ปานกลาง		ไม่พึงประสงค์	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การรักษาสัจ	254	57.73	114	25.91	72	16.36
การรู้จักข่มใจตนเอง	265	60.23	145	32.95	30	6.82
การอดทนอดกลั้นและอดออม	323	73.41	71	16.14	46	10.45
การรู้จักละวางความชั่ว	342	77.73	77	17.50	21	4.77

จากตาราง 9 คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ของ
ผู้แต่งงานแล้ว มีดังนี้

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่แต่งงานแล้วที่ปฏิบัติหน้าที่การรักษาสัจในสัดส่วนของระดับ
ที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 57.73 : 25.91 : 16.36
ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำ
กลุ่มทางไกลที่แต่งงานแล้วมีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาสัจอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่แต่งงานแล้วที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักข่มใจตนเองในสัดส่วน
ของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 60.23 : 32.95 :
6.82 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า
ครูประจำกลุ่มทางไกลที่แต่งงานแล้ว มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จักข่มใจตนเอง
อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่แต่งงานแล้วที่ปฏิบัติหน้าที่การรอตหนอดกลั่นและอดออม
 ในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 73.41 :
 16.14 : 10.45 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว
 ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่แต่งงานแล้ว มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรอตหน
 อดกลั่นและอดออมอยู่ในระดับดี

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่แต่งงานแล้วที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักละวางความชั่วใน
 สัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 77.73 :
 17.50 : 4.77 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว
 ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่แต่งงานแล้ว มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จัก
 ละวางความชั่วอยู่ในระดับดี

ตาราง 10 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่มีคุณค่ากว่าปริญญตรี

ระดับคุณธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล						
คุณธรรม	พึงประสงค์		ปานกลาง		ไม่พึงประสงค์	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การรักษาสิ่ง	54	67.50	17	21.25	9	11.25
การรู้จักเข้าใจตนเอง	53	66.25	24	30.00	3	3.75
การอดทนอดกลั้นและอดออม	43	53.75	28	35.00	9	11.25
การรู้จักละวางความชั่ว	53	66.25	21	26.25	6	7.50

จากตาราง 10 คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่มีคุณค่ากว่าปริญญตรี มีดังนี้

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีคุณค่ากว่าปริญญตรีที่ปฏิบัติหน้าที่การรักษาสิ่งในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 67.50 : 21.25 : 11.25 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่าครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีคุณค่ากว่าปริญญตรี มีคุณธรรมการรักษาสิ่งอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีคุณค่ากว่าปริญญตรีที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักเข้าใจตนเองในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 66.25 : 30.00 : 3.75 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีคุณค่ากว่าปริญญตรี มีคุณธรรมการรักษาสิ่งอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีที่ปฏิบัติหน้าที่ในการอดทนอดกลั้น และอดออมในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 53.75 : 35.00 : 11.25 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีคุณธรรมการอดทนอดกลั้นและอดออมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักละวางความชั่วในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 66.25 : 26.25 : 7.50 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีคุณธรรมการรู้จักละวางความชั่วอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 11 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่มี
วุฒิปรียญาตรึขึ้นไบ

ระดับคุณธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล						
คุณธรรม	พึงประสงค์		ปานกลาง		ไม่พึงประสงค์	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การรักษาสัจ	359	61.90	138	23.79	83	14.31
การรู้จักข่มใจตนเอง	405	69.83	140	24.14	35	6.03
การอดทนอดกลั้นและอดออม	384	66.21	161	27.76	35	6.03
การรู้จักละวางความชั่ว	442	76.21	81	13.97	57	13.97

จากตาราง 11 คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่มี
วุฒิปรียญาตรึขึ้นไบ มีดังนี้

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิปรียญาตรึขึ้นไบที่ปฏิบัติหน้าที่การรักษาสัจในส่วน
ของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 61.90 : 23.79 :
14.31 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า
ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิปรียญาตรึขึ้นไบ มีคุณธรรมการรักษาสัจอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิปรียญาตรึขึ้นไบที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักข่มใจตนเองใน
สัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 69.83 :
24.14 : 6.03 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว
ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิปรียญาตรึขึ้นไบ มีคุณธรรมการรู้จักข่มใจตนเองอยู่ในระดับ
ปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ที่ปฏิบัติหน้าที่การรอตทอดคลื่นและ
 อดอดมในสัดส่วนของระดับที่ฟังประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่ฟังประสงค์ เป็น
 66.21 : 27.76 : 6.03 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคูธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์
 ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีคุณธรรมการรู้จักอดทน
 อดคลื่นและอดอดมอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการรู้จักละวาง
 ความชั่วในสัดส่วนของระดับที่ฟังประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่ฟังประสงค์ เป็น
 76.21 : 13.97 : 13.97 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคูธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์
 ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีคุณธรรมการรู้จัก
 ละวางความชั่วอยู่ในระดับดี

ตาราง 12 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่เป็น
ครูอยู่แล้ว

คุณธรรม	ระดับคุณธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล					
	พึงประสงค์		ปานกลาง		ไม่พึงประสงค์	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การรักษาสิ่ง	364	60.17	155	25.62	86	14.21
การรู้จักข่มใจตนเอง	395	65.28	169	27.93	41	6.74
การอดทนอดกลั้นและอดออม	385	63.64	166	27.44	54	8.92
การรู้จักละวางความชั่ว	507	83.80	63	10.41	35	5.79

จากตาราง 12 คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ
ผู้ที่เป็นครูอยู่แล้ว มีดังนี้

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นครูอยู่แล้วที่ปฏิบัติหน้าที่การรักษาสิ่งในสัดส่วนของ
ระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 60.17 : 25.62 :
14.21 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า
ครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นครูอยู่แล้ว มีคุณธรรมการรักษาสิ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นครูอยู่แล้วที่ปฏิบัติหน้าที่ในการรู้จักข่มใจตนเองใน
สัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 65.28 :
27.93 : 6.78 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว
ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นครูอยู่แล้ว มีคุณธรรมการรู้จักข่มใจตนเองอยู่ในระดับ
ปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นครูอยู่แล้วที่ปฏิบัติหน้าที่การถอดทบทวนและถอดอรรถ
 ในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 63.64 :
 27.44 : 8.93 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคูชุกรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว
 ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นครูอยู่แล้ว มีคุณธรรมการถอดทบทวนและถอดอรรถอยู่ใน
 ระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นครูอยู่แล้วที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักละวางความชั่วใน
 สัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 83.80 :
 10.41 : 5.79 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคูชุกรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว
 ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นครูอยู่แล้ว มีคุณธรรมการรู้จักละวางความชั่วอยู่ใน
 ระดับดี

ตาราง 13 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ที่ไม่ได้เป็นครูประจำ

คุณธรรม	ระดับคุณธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล					
	พึงประสงค์		ปานกลาง		ไม่พึงประสงค์	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การรักษาสิ่ง	29	52.73	12	21.82	14	25.45
การรู้จักข่มใจตนเอง	35	63.63	13	23.64	7	12.73
การอดทนอดกลั้นและอดออม	28	50.90	19	34.55	8	14.55
การรู้จักละวางความชั่ว	43	78.18	9	16.36	3	5.45

จากตาราง 13 คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ผู้ที่ไม่ได้เป็นครูประจำ มีดังนี้

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่ไม่ได้เป็นครูประจำที่ปฏิบัติหน้าที่การรักษาสิ่งในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 52.73 : 21.82 : 25.45 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่ไม่ได้เป็นครูประจำ มีคุณธรรมการรักษาสิ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่ไม่ได้เป็นครูประจำที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักข่มใจตนเองในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 63.63 : 23.64 : 12.73 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่ไม่ได้เป็นครูประจำ มีคุณธรรมการรู้จักข่มใจตนเองอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่ไม่ได้เป็นครูประจำที่ปฏิบัติหน้าที่การอดทนอดกลั้นและอดออมในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 50.91 : 34.55 : 14.55 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคูสมรรถนในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่ไม่ได้เป็นครูประจำ มีคุณสมภารอดทนอดกลั้นและอดออมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่ไม่ได้เป็นครูประจำที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จักละวางความชั่วในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 78.18 : 16.36 : 5.45 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคูสมรรถนในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่ไม่ได้เป็นครูประจำ มีคุณสมภารรู้จักละวางความชั่วอยู่ในระดับดี

ตาราง 14 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ ของผู้ที่ได้ค่าตอบแทนต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน

คุณธรรม	ระดับคุณธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล					
	พึงประสงค์		ปานกลาง		ไม่พึงประสงค์	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การรักษาสิ่ง	326	59.82	139	25.50	80	14.68
การรู้จักข่มใจตนเอง	340	62.39	187	34.31	18	3.30
การอดทนอดกลั้นและอดออม	370	67.89	121	22.20	54	9.91
การรู้จักละวางความชั่ว	440	80.73	71	13.03	34	6.24

จากตาราง 14 คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการของผู้ที่ได้ค่าตอบแทนต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน มีดังนี้

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน มีการปฏิบัติหน้าที่การรักษาสิ่งในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 59.82 : 25.50 : 14.68 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน มีคุณธรรมการรักษาสิ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน ที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักข่มใจตนเองในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 62.39 : 34.31 : 3.30 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการ

ปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน มีคุณธรรมการรู้จักข่มใจตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน ที่ปฏิบัติหน้าที่การรอตทอดกลั่นและอดออมในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 67.89 : 22.20 : 9.91 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน มีคุณธรรมการรอตทอดกลั่นและอดออมอยู่ในระดับปานกลาง

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน ที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักละวางความชั่วในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 80.73 : 13.03 : 6.24 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน มีคุณธรรมการรู้จักละวางความชั่วอยู่ในระดับดี

ตาราง 15 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ
ที่มีรายได้จากค่าตอบแทนสูงกว่า 3,001 บาทต่อเดือน

คุณธรรม	ระดับคุณธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล					
	พึงประสงค์		ปานกลาง		ไม่พึงประสงค์	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
การรักษาเสีย	57	49.57	31	26.96	27	23.48
การรู้จักข่มใจตนเอง	68	59.13	28	24.35	19	16.53
การอดทนอดกลั้นและอดออม	69	60.00	35	30.43	11	9.57
การรู้จักละวางความชั่ว	76	66.09	26	22.61	13	11.30

จากตาราง 15 คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ
ของผู้ที่มีรายได้จากค่าตอบแทนสูงกว่า 3,001 บาทต่อเดือน มีดังนี้

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนสูงกว่า 3,001 บาทต่อเดือน
ที่ปฏิบัติหน้าที่การรักษาเสียในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึง
ประสงค์ เป็น 49.57 : 26.96 : 23.48 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติ
หน้าที่ที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนสูงกว่า
3,001 บาทต่อเดือน มีคุณธรรมการรักษาเสียอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนสูงกว่า 3,001 บาทต่อเดือน
ที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักข่มใจตนเองในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับ
ที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 59.13 : 24.35 : 16.53 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการ
ปฏิบัติหน้าที่ที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนสูง
กว่า 3,001 บาทต่อเดือน มีคุณธรรมการรู้จักข่มใจตนเองอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนสูงกว่า 3,001 บาทต่อเดือน ที่ปฏิบัติหน้าที่การรอตทอดคลื่นและอดออมในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 60.00 : 30.43 : 9.57 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนสูงกว่า 3,001 บาทต่อเดือน มีคุณธรรมการรอตทอดคลื่นและอดออมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

จำนวนครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนสูงกว่า 3,001 บาทต่อเดือน ที่ปฏิบัติหน้าที่การรู้จักละวางความชั่วในสัดส่วนของระดับที่พึงประสงค์ : ระดับที่ปานกลาง : ระดับที่ไม่พึงประสงค์ เป็น 66.09 : 22.61 : 11.30 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่กับเกณฑ์ประเมินแล้ว ปรากฏว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากค่าตอบแทนสูงกว่า 3,001 บาทต่อเดือน มีคุณธรรมการรู้จักละวางความชั่วอยู่ในระดับปานกลาง

**ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล จำนวน
ตามตัวแปร**

ตาราง 16 เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีเพศต่างกัน

คุณธรรม	เพศชาย		เพศหญิง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การรักษาสิ่ง	2.43	0.76	2.33	0.78	0.67
2. การรู้จักข่มใจตนเอง	2.71	0.54	2.56	0.54	1.36
3. การอดทนอดกลั้นและอดออม	2.58	0.57	2.62	0.61	-0.36
4. การรู้จักละวางความชั่ว	2.63	0.68	2.79	0.51	-1.33
รวม	2.58	0.63	2.57	0.61	0.10

จากตาราง 16 พบว่าครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีเพศต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งโดยรวมและแต่ละประการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่างกัน

คุณธรรม	อายุต่ำกว่า 30		อายุ 30 ปีขึ้นไป		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การรักษาสัจ	2.71	0.54	2.46	0.75	1.56
2. การรู้จักข่มใจตนเอง	2.80	0.40	2.62	0.59	1.50
3. การอดทนอดกลั้นและอดออม	2.79	0.41	2.54	0.62	2.08*
4. การรู้จักละวางความชั่ว	2.74	0.60	2.65	0.65	0.53
รวม	2.76	0.47	2.57	0.62	1.36

จากตาราง 17 พบว่าครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแต่ละประการ พบว่า คุณธรรมการอดทนอดกลั้นและอดออม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน

คุณธรรม	สถานภาพโสด		สถานภาพแต่งงานแล้ว		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การรักชาติ	2.49	0.68	2.41	0.79	0.62
2. การรู้จักข่มใจตนเอง	2.52	0.54	2.53	0.62	-0.09
3. การอดทนอดกลั้นและอดออม	2.78	0.44	2.62	0.67	1.60
4. การรู้จักละวางความชั่ว	2.90	0.36	2.72	0.54	2.25*
รวม	2.67	0.51	2.57	0.63	1.00

จากตาราง 18 พบว่าครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแต่ละประการพบว่า คุณธรรมการรู้จักละวางความชั่ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน

คุณธรรม	วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรีขึ้นไป		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การรักษาสัจ	2.56	0.73	2.48	0.61	0.44
2. การรู้จักข่มใจตนเอง	2.62	0.59	2.64	1.57	-0.05
3. การอดทนอดกลั้นและอดออม	2.42	0.60	2.60	0.69	-1.00
4. การรู้จักละวางความชั่ว	2.58	0.65	2.66	0.63	-0.47
รวม	2.54	0.64	2.59	0.79	-0.25

จากตาราง 19 พบว่าครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งโดยรวมและแต่ละประการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 20 เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีสถานภาพในการทำงานต่างกัน

คุณธรรม	เป็นครูอยู่		ไม่เป็นครูประจำ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การรักษาสัจ	2.13	0.73	2.27	0.80	-0.56
2. การรู้จักข่มใจตนเอง	2.58	0.61	2.51	0.71	0.32
3. การอดทนอดกลั้นและอดออม	2.54	0.65	2.36	0.72	0.78
4. การรู้จักละวางความชั่ว	2.78	0.54	2.73	0.55	0.29
รวม	2.50	0.63	2.46	0.69	0.19

จากตาราง 20 พบว่าครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีสถานภาพในการทำงานต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งโดยรวมและแต่ละประการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 21 เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่มต่างกัน

คุณธรรม	รายได้ต่ำกว่า 3,000 รายได้สูงกว่า 3,000				t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การรักษาสำนึก	2.41	0.73	2.26	0.81	0.83
2. การรู้จักตนเอง	2.59	0.55	2.43	0.76	0.94
3. การอดทนอดกลั้นและอดออม	2.58	0.66	2.50	0.66	0.53
4. การรู้จักละวางความชั่ว	2.75	0.56	2.55	0.69	1.33
รวม	2.58	0.61	2.43	0.73	1.07

จากตาราง 21 พบว่าครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่มต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งโดยรวมและแต่ละประการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาคูณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคกลาง 4 ประการ คือ การรักษาสัจ การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทนอดกลั้นและอดออม และการรู้จักละวางความชั่ว
2. เพื่อเปรียบเทียบคูณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส วุฒิทางการศึกษา สภาพการทำงาน และรายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่ม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูประจำกลุ่มศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตภาคกลาง จำนวน 17 จังหวัด จำนวน 3,630 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยจับสลากร้อยละ 50 ได้ 9 จังหวัด และจับสลากอำเภอในแต่ละจังหวัดร้อยละ 20 ได้ 15 อำเภอ ได้จำนวนครูประจำกลุ่ม 440 คน และสุ่มอย่างง่าย ร้อยละ 30 ได้ครูประจำกลุ่มทางไกล จำนวน 132 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ 4 ประการ คือ การรักษาสัจ การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทนอดกลั้นและอดออม และการรู้จัก ละวางความชั่ว สร้างขึ้นโดยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม เช่น แบบสอบถามสำรวจคุณลักษณะทางจริยธรรมของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาเอกสารการวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม 4 ประการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ของ ธวัช โพธิกุล เพื่อนำมาประกอบการวัดคุณธรรมสร้างแบบสอบถาม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ขอหนังสือราชการจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี ตามหนังสือที่ ศธ 1143/529 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2537 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามส่งถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตภาคกลาง จำนวน 8 จังหวัด คือ จังหวัดสระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลพบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสิงห์บุรี
2. ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อประสานงานเป็นการภายในกับเจ้าหน้าที่งานการศึกษาสามัญศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั้ง 8 จังหวัด เพื่อขอให้ส่งแบบสอบถามให้แก่ครูประจำกลุ่มทางไกลในอำเภอที่จังหวัดจับสลากได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ยกเว้นจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเอง เริ่มดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2537 - 15 เมษายน 2537 กำหนดให้ส่งแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์ เมื่อครบกำหนดแล้ว ปรากฏว่าบางแห่งยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืน จึงติดต่อไปอีกครึ่งหนึ่ง และได้ส่งแบบสอบถามซ้ำไปอีกครึ่ง

หนึ่ง ดังนั้นจึงได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบ 132 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิทางการศึกษา สถานภาพในการทำงาน และรายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่ม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ศึกษาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล 4 ประการ คือ การรักษาสิ่ง การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทนอดกลั้นและอดออม และการรู้จักละวาง ความชั่ว วิเคราะห์โดยวิธีแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลทั้ง 4 ประการ ตามตัวแปร วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของครูประจำกลุ่มทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคกลางเพื่อศึกษาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ 4 ประการ คือ การรักษาสิ่ง การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทนอดกลั้นและอดออม และความรู้จักละวางความชั่ว โดยเปรียบเทียบคุณธรรมของครูประจำกลุ่มทางไกล จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพในการทำงาน และรายได้ สรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 94 คน คิดเป็นร้อยละ 71.21 ส่วนเพศชายมี 38 คน คิดเป็นร้อยละ 28.79 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากจะมีอายุ 30 ปีขึ้นไป มีจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 89.39 ส่วนอายุต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวน 14 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.61 ด้านสถานภาพการสมรส กลุ่มตัวอย่าง

ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 88 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 66.67 และโสด 44 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.33 ด้านวุฒิการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีจำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 87.78 และต่ำกว่าปริญญาตรี 16 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.12 ด้านสถานภาพในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครูอยู่แล้ว 121 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 91.67 และไม่ได้เป็นครูประจำ 11 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.33 ด้านรายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท จำนวน 109 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 82.58 และมีรายได้ตั้งแต่ 3,001 บาทขึ้นไป จำนวน 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.42

ตอนที่ 2 วิเคราะห์คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลทั้ง 4 ประการ

1. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลโดยรวมในการรักษาสิ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ การรู้จักข่มใจตนเองและการอดทนอดกลั้นและอดออม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการรู้จักละวางความชั่ว อยู่ในระดับดี
2. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลเพศชายในการรักษาสิ่งและการอดทนอดกลั้นและอดออม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการรู้จักข่มใจตนเอง และการรู้จักละวางความชั่ว อยู่ในระดับดี
3. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลเพศหญิงในการรักษาสิ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ การรู้จักข่มใจตนเองอยู่ระดับปานกลาง ส่วนการอดทนอดกลั้นและอดออม และการรู้จักละวางความชั่ว อยู่ในระดับดี
4. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีในการรักษาสิ่งและการรู้จักข่มใจตนเอง อยู่ระดับปานกลาง ส่วนการอดทนอดกลั้นและอดออม และการรู้จักละวางความชั่ว อยู่ในระดับดี
5. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไปในการรักษาสิ่ง การรู้จักข่มใจตนเอง และการอดทนอดกลั้นและอดออม อยู่ระดับปานกลาง ส่วนการรู้จักละวางความชั่ว อยู่ในระดับดี

6. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นโรคในการรักษาสัง การรู้จักข่มใจตนเอง อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ส่วนการอดทนอดกลั้นและอดออม และการรู้จัก ละวางความชั่ว อยู่ในระดับดี

7. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่แต่งงานแล้วในการรักษาสัง การรู้จักข่มใจตนเอง อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ส่วนการอดทนอดกลั้นและอดออม และการ รู้จักละวางความชั่ว อยู่ในระดับดี

8. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่า ปริญญาตรีในการรักษาสัง การรู้จักข่มใจตนเอง และการอดทนอดกลั้นและอดออม อยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนการรู้จักละวางความชั่ว อยู่ในระดับดี

9. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี ขึ้นไป ในการรักษาสัง การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทนอดกลั้นและอดออม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการรู้จักละวางความชั่ว อยู่ในระดับดี

10. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีสถานภาพในการเป็นครู อยู่แล้วในการรักษาสัง อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ การรู้จักข่มใจตนเอง และการอดทนอดกลั้นและ อดออม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการรู้จักละวางความชั่ว อยู่ในระดับดี

11. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่ไม่ได้เป็นครูประจำในการ รักษาสัง อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ การรู้จักข่มใจตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง การอดทนอดกลั้น และอดออม อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ส่วนการรู้จักละวางความชั่ว อยู่ในระดับดี

12. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้ในการเป็นครู ประจำกลุ่มต่ำกว่า 3,000 บาท ในการรักษาสัง อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ การรู้จักข่มใจ ตนเองและการอดทนอดกลั้นและอดออม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการรู้จักละวางความชั่ว อยู่ในระดับดี

13. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากการเป็นครู ประจำกลุ่มตั้งแต่ 3,001 บาทขึ้นไป ในการรักษาสัง การรู้จักข่มใจตนเอง และการอดทน อดกลั้นและอดออม อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ส่วนการรู้จักละวางความชั่ว อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล จานแนกตามตัวแปร

1. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีเพศต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งโดยรวมและแต่ละประการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแต่ละประการ พบว่า คุณธรรมการอดทนอดกลั้นและอดออม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีสถานภาพต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแต่ละประการ พบว่า คุณธรรมการรู้จักละวางความชั่ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งโดยรวมและแต่ละประการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีสถานภาพในการทำงานต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งโดยรวมและแต่ละประการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
6. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่มต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งโดยรวมและแต่ละประการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้ามีประเด็นที่ควรอภิปรายดังนี้คือ

1. ครูประจำกลุ่มทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ในเขตจังหวัดภาคกลาง มีคุณธรรมในการรักษาสัจอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อเทียบกับคุณธรรมด้านอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสภาพสังคมปัจจุบันส่วนใหญ่ ในสังคมได้ถูกกล่อมเกลามาและมอมเมาจากลัทธิความ

เชื่อเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ให้กลายเป็นบุคคลที่ทำอะไรเพื่อตัวเองเพื่อพวกพ้องตนเอง ในลักษณะที่เป็นปัจเจกบุคคลจนตกขอบ ชื่นชมและลุ่มหลงต่อความต้องการทางวัตถุ จนกลายเป็นการพัฒนาที่ไม่ได้ดูคุณภาพของความเป็นมนุษย์ใบ (ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. 2536 : 61) ประกอบกับสภาพสังคมปัจจุบัน ความเจริญทางวัตถุธรรมกำลังได้รับการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ภาวะเศรษฐกิจมีความสับสน วัฒนธรรมทางจิตใจเสื่อมทรามลง และค่านิยมทั้งหลายกำลังเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการแข่งขัน การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันในชีวิตประจำวัน ความเป็นอยู่ของชีวิตประจำวัน สภาพดังกล่าวยังคงทำให้วิถีชีวิตของบุคคลต้องคล้อยตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ฉะนั้นคุณธรรมในการรักษาสัจหรือความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่การงานและด้านอื่นของครูประจำกลุ่มทางไกลจึงอาจเสื่อมคลายลง เกิดความเห็นแก่ตัว ความเอารัดเอาเปรียบ มุ่งหวังประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม (ไธยานันท์ อรุณรังษี. 2505 : 102) นอกจากนี้ครูประจำกลุ่มทางไกลอาจได้เห็นแบบอย่างของคนในสังคมที่แสดงให้เห็นความไม่มีสัจ ความไม่ซื่อสัตย์อยู่เสมอ เช่น การทุจริตในวงราชการ วงงานต่าง ๆ การหลอกลวงหักหลังกันทางสังคม แสดงว่าคุณธรรมในการรักษาสัจของบุคคลในสังคมด้อยลงกว่าเดิม ประกอบกับค่านิยมในสังคมยกย่องผู้ที่ประพฤติทุจริตจนร่ำรวย ว่าเป็นผู้มีเกียรติ เป็นที่เคารพนับถือในสังคม การที่ครูประจำกลุ่มทางไกลได้เห็นแบบอย่างซึ่งแสดงถึงความไม่มีคุณธรรมในการรักษาสัจหรือความซื่อสัตย์สุจริต และค่านิยมที่ยกย่องนับถือคนที่ร่ำรวยมาจากการทุจริตดังกล่าว อาจเป็นสาเหตุให้ครูประจำกลุ่มทางไกลมีคุณธรรมในการรักษาสัจอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งข้อสันนิษฐานนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520 : 186) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องจริยธรรมของเยาวชนไทย พบว่า ลักษณะต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อมของวัยรุ่นมีอิทธิพลโดยตรงและอย่างรุนแรงต่อพฤติกรรมการโกงของเด็กคือในสถานการณ์ที่ยั่วยั่วสูงนั้น แม้เด็กจะมาจากครอบครัวที่เลี้ยงดูถูกแบบประชาธิปไตย ทำให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรมสูง และลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคลนั้นก็ยิ่งพ่ายแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำได้ง่าย แสดงว่าแม้การอบรมสั่งสอนจะเหมาะสม และบุคคลได้รับการฝึกฝนอบรมทางจริยธรรมมาอย่างดี แต่ถ้าสังคมยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาให้มีสภาพที่เอื้อต่อการกระทำดีของบุคคล ขาดแบบอย่างที่จะกระตุ้นให้บุคคล

มีคุณธรรมในการรักษาสัจ ความซื่อสัตย์แล้ว บุคคลก็ไม่สามารถต้านทานการยั่วยุใจได้ จึงอาจมีพฤติกรรมไปตามการผลักดันของสภาพแวดล้อมของตน เป็นการสอดคล้องกับความเชื่อของไรท์ (Wright, 1975 : 24 - 30) ที่ว่า สังคมมีส่วนในการปั้นมนุษย์ให้มีลักษณะต่าง ๆ กันตามแต่ว่ามนุษย์นั้นจะอยู่กลุ่มใดในสังคม นอกจากนี้ยังมีเหตุผลตามหลักพฤติกรรมศาสตร์สนับสนุนกล่าวคือ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์นั้นประกอบด้วย ความเชื่อ ค่านิยม บุคลิกภาพ คุณลักษณะของบุคคล สิ่งที่มากระตุ้นพฤติกรรม ทักษะ และสถานการณ์ ซึ่งหมายถึงสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น (สุชา จันทน์เอม. 2527 : 249)

คุณธรรมของครูประจำกลุ่มทางไกลในการรู้จักข่มใจตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูประจำกลุ่มที่ทำงานการศึกษาผู้ใหญ่มีค่าตอบแทนที่ครูประจำกลุ่มได้รับตอบแทนในแต่ละเดือน การปฏิบัติงานจึงมักจะมุ่งผลประโยชน์เป็นสำคัญ การคำนึงถึงศีลธรรมจรรยาจึงถูกลดบทบาทลง ผิดกับการปฏิบัติหน้าที่ในภาวะประจำ คือ ข้าราชการประจำ เพราะการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทางสังคมด้วย เพราะอาชีพข้าราชการนั้นปฏิบัติหน้าที่ระยะยาวนาน ในขณะที่การปฏิบัติหน้าที่ครูประจำกลุ่มมีข้อจำกัดด้วยองค์ประกอบมากมาย เช่น ความกดดันจากศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนที่ตนเองสังกัด จากผู้บังคับบัญชาของตนเอง จากเพื่อนร่วมงาน ฯลฯ การรู้จักข่มใจตนเองจึงถูกจำกัดด้วยองค์ประกอบดังกล่าว เพราะในยุคสมัยโลกาภิวัตน์เป็นยุคสมัยที่เงินตรากลายเป็นพระเจ้า การรู้จักข่มใจตนเองและความรักเพื่อนมนุษย์เป็นสิ่งที่ถือว่าเป็นอิทธิฤทธิ์จริง (นิติ เอียวศรีวงศ์. 2536 : 146)

คุณธรรมของครูประจำกลุ่มทางไกลในการอดทนอดกลั้นและอดออม อยู่ในระดับดี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในสภาพการทำงาน การปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล ส่วนใหญ่ต้องมีความอดทนต่อองค์ประกอบทางสังคมมากมาย ไม่ว่าจากต้นสังกัดของครูประจำกลุ่มเอง และการที่จะต้องติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ซึ่งอาจจะต้องมีความขัดแย้งกันอยู่บ้าง ครูประจำกลุ่มก็ต้องมีความอดทนอยู่กับสภาพความเป็นอยู่และปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงาน และครูประจำกลุ่มด้วยกันเอง จึงทำให้ครูประจำกลุ่มทางไกลมีคุณธรรมในการอดทนสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของजारอง เงินดี (2519 : 68) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับคุณธรรมด้านทาน บริจาค ความอ่อนโยน การไม่โกรธ และความ

อดทนของนิสิตมหาวิทยาลัย พบว่า บุคคลใดมีทัศนคติสูงต่อมาตรฐานสังคมด้านความอดทนหรืออีกนัยหนึ่งมีทัศนะว่าบุคคลอื่น ๆ มีคุณธรรมสูงในด้านความอดทนคือ รับรู้ว่าคุณค่าของตนเองนั้นประพฤติปฏิบัติต่อกันด้วยความอดทนต่อความยากลำบาก อดทนต่ออุปสรรคต่าง ๆ ได้ อดทนต่อความเจ็บใจเมื่อถูกย่ำแย่ไม่ตามใจอำนาจฝ่ายต่ำ และสอดคล้องกับข้อความที่ ชลอ อุทกภาชน์. (2514 : 127) กล่าวไว้ว่า ความอดทน อดกลั้น นั้น หากมีในสังคมใดก็จะทำให้เกิดความนิยมชมชอบแก่ประชาชนโดยทั่วไป ประชาชนจะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และไม่ต้องพะวงถึงกันหรือคอยหวาดระแวงอยู่เสมอ ในการที่ครูประจำกลุ่มทางไกลเห็นว่าความอดทนต่ออำนาจแห่งโลกะ โทสะ และโมหะนั้น เป็นสิ่งประเสริฐ ทั้งยังเป็นการรักษาบุคลิกภาพของตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคมอย่างดี (ชลอ อุทกภาชน์. 2514 : 494) ในทางตรงกัน ถ้าครูประจำกลุ่มทางไกลไม่สามารถอดทนต่อสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ดีเท่าที่ควร ความวุ่นวายต่าง ๆ ย่อมเกิดขึ้นโดยง่าย (ปิ่น มุทุกันท์. 2509 : 437) ครูประจำกลุ่มทางไกลจึงมีคุณธรรมด้านความอดทนอยู่ในระดับค่อนข้างดี

คุณธรรมของครูประจำกลุ่มทางไกลในการรู้จักละวางความชั่วอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูประจำกลุ่มทางไกลก่อนที่จะมาเป็นครูสอนนักเรียนนั้นจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ มีวุฒิภาวะพอสมควรในการปรับตัว การแก้สถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ โดยเฉพาะผู้จะเป็นครูประจำกลุ่มนั้นจะต้องมีคุณสมบัติด้านความเสียสละอย่างดีพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นการเสียสละที่จะสละทรัพย์สิน เวลา และอื่น ๆ จึงจะสามารถทำให้นักศึกษาจบหลักสูตรได้ เพราะการศึกษาแบบทางไกลของนักศึกษาเป็นการพบกลุ่ม มีชั่วโมงเรียนแบบชั้นเรียน กิจกรรมนอกเหนือจากวิชาเรียน และจะต้องมีกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาเกิดทักษะกระบวนการและรู้จักการปรับตนเองให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมอีก 48 หน่วยการเรียนรู้ จึงจะทำให้นักศึกษาจบหลักสูตรได้ เมื่อปฏิบัติหน้าที่ในฐานะครูประจำกลุ่มมานานมากขึ้นแล้ว สภาพงาน สภาพภาระกิจ สิ่งแวดล้อมโดยทั่วไป ก็จะมีส่วนให้ครูประจำกลุ่มทางไกลมีความเสียสละมากขึ้น เพราะการที่ครูประจำกลุ่มจะต้องขอความร่วมมือจากนักศึกษาแล้ว ยังต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ครูประจำกลุ่มย่อมจะต้องรู้จักมีความเสียสละ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ผู้ร่วมงานหรือบุคคลอื่นก่อน

นอกจากนั้นแล้วครูประจำกลุ่มทางไกลย่อมทราบดีว่า นักศึกษาทางไกลส่วนใหญ่เป็นกลุ่มฐานของประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีนัก ซึ่งน่าจะมีส่วนทำให้ครูประจำกลุ่มทางไกลมีความเสียสละอย่างสูง นอกจากนี้อาจเป็นเพราะหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ครูประจำกลุ่มทางไกลยึดถืออยู่ ได้ปลูกฝังในเรื่อง ทาน บริจาค เป็นพื้นฐานสำคัญให้ครูประจำกลุ่มทางไกลมีคุณธรรมในความเสียสละ

2. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่เป็นเพศชายมีคุณธรรมในการรู้จักข่มใจตนเองอยู่ในระดับดี ในขณะที่เพศหญิงมักมีคุณธรรมในการรู้จักข่มใจตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งต่างจากคุณธรรมในการอดทนอดกลั้นและอดออมของเพศหญิงจะมีคุณธรรมด้านดังกล่าวสูงกว่าเพศชาย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าการทำงานการศึกษาผู้ใหญ่นักศึกษาทางไกลนั้นเพศหญิงจะมีจำนวนมากกว่า ความอดทนอดกลั้นและอดออมที่จะทำงานที่มุ่งหวังจะได้รับค่าตอบแทนจึงมีมากกว่า

3. คุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และอายุ 30 ปีขึ้นไป คุณธรรมในการรักษาสัจและการรู้จักข่มใจตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการรู้จักละวางความชั่วอยู่ในระดับดี ฉะนั้นจะเห็นได้ว่าตามธรรมชาติสัจคนทั่ว ๆ ไปแล้วต้องการเป็นคนดีทุกคน แต่อาจจะมีสิ่งจำเป็นทำให้เขาทำความชั่วขึ้นได้ แต่ปกติแล้วคนทุกคนต้องการเป็นคนดี จะเห็นได้ว่าไม่ว่าอายุมากหรือน้อย คุณธรรมการรู้จักละวางความชั่วจะอยู่ในระดับที่ดี

4. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีคุณธรรมในการรักษาสัจ การรู้จักข่มใจตนเอง และการอดทนอดกลั้นและอดออมในระดับที่พึงประสงค์ที่ปานกลาง ส่วนการรู้จักละวางความชั่วอยู่ในระดับดี ในขณะที่ครูประจำกลุ่มที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีคุณธรรมในการรักษาสัจ การรู้จักข่มใจตนเอง และการละวางความชั่ว มีคุณธรรมในระดับปานกลาง ส่วนคุณธรรมการอดทนอดกลั้นและอดออมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ อาจเป็นเพราะว่านโยบายของผู้บริหารแตกต่างกัน บางที่เน้นปริมาณ บางที่เน้นคุณภาพ จึงขาดการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้ปฏิบัติ ในฐานะที่การศึกษาเป็นสถาบันที่ทาหน้าที่ปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรมการศึกษามีจุดอ่อนที่ทาหน้าที่นี้ไม่สมบูรณ์ จุดอ่อนเหล่านี้เกิดขึ้นภายในระบบการศึกษาเอง เช่น ด้านหลักสูตร

การบรรจุวิชาการที่มีส่วนในการส่งเสริมคุณธรรมมีสัดส่วนน้อยมาก เมื่อเทียบกับวิชาอื่น ๆ จนไม่เพียงพอที่จะปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรมให้ได้ผล นอกจากนี้การเรียนการสอนที่ใช้นักเรียนโรงเรียนที่มีลักษณะการสอน โดยมิครูสวมบทบาทผู้มีความรู้เด็ดขาดที่จะกำหนดว่านักเรียนจะเรียนอะไร อย่างไร วิธีสอนนี้ เพาโล แฟร์ (Paulo Freire) เห็นว่า เป็นการลดคุณค่าของมนุษย์ของผู้เรียนและเป็นการจำกัดเสรีภาพของผู้เรียนด้วย ลักษณะของการเรียนการสอนเกี่ยวกับการปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรมนั้น เป็นเรื่องของการสร้างความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นสิ่งที่ผู้เรียนอาจมองไม่เห็นอันส่งผลของการเรียน ฉะนั้นวิธีสอนดังกล่าวทำให้การปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรมยากยิ่งขึ้น

5. ครูประจำกลุ่มทางไกลเป็นโรคและสมรสแล้วต่างมีคุณธรรมในการรักษาสัจและการรู้จักข่มใจตนเองต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อาจเป็นเพราะว่าความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในสังคมขณะนี้ หาใช่ปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างเดียวไม่ หากเป็นปัญหาด้านจิตใจ (ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. 2536 : 30) เพราะผลการวิจัยนั้น พบว่า คุณธรรมในการอดทนอดกลั้นและอดออมของครูประจำกลุ่มทั้งที่เป็นโรคและสมรสแล้วอยู่ในระดับดี

6. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน และรายได้มากกว่า 3,001 บาทต่อเดือน รวมทั้งครูประจำกลุ่มทางไกลทั้งที่เป็นครูประจำและไม่ได้เป็นครูประจำนั้น มีคุณธรรมด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการรักษาสัจ การรู้จักข่มใจตนเอง ความอดทนอดกลั้นและอดออม อยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการประจำอยู่แล้ว ซึ่งถือว่ารายได้จากการศึกษาออกโรงเรียนเป็นรายได้เสริมหรือธุรกิจส่วนตัว ประกอบกับโครงสร้างการบริหารงานของการศึกษาผู้ใหญ่ยังไม่กระชับ ทำให้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกลายเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลมากกว่าขัดแย้งที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ เพราะสังคมอันหมายถึงเพื่อนครู เพื่อนครูประจำกลุ่ม มักจะมองโดยภาพรวมว่าครูประจำกลุ่มทางไกลปฏิบัติหน้าที่เพราะเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญ คุณธรรมทางด้านการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มการศึกษาออกโรงเรียนจึงอาจจะมีค่าต่ำกว่า ถ้าจะวัดจากคุณธรรมของครูประจำกลุ่มที่ปฏิบัติหน้าที่ในข้าราชการประจำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า คุณธรรมทั้ง 4 ประการของครูประจำกลุ่มทางไกลในการปฏิบัติหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคกลางอยู่ในระดับปานกลางและดีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนคุณธรรมในการรักษาสัจอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ กรมการศึกษานอกโรงเรียนและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจึงควรจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับคุณธรรมในการปฏิบัติงานด้านการรักษาสัจอย่างสม่ำเสมอทุกปี
2. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดควรจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมในวันสำคัญต่าง ๆ โดยยกย่องชมเชยผู้ที่มีคุณธรรมดีเด่นให้ปรากฏแก่สายตาของคนในสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่ทั้งในระดับมหภาค (Macro) และระดับจุลภาค (Micro)
2. ควรขยายการศึกษาวิจัยในเรื่องคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ออกไปทั่วประเทศ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กนก จันทรขจร. ธรรมเพื่อชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2532.

ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. "อภิปรายจริยธรรมในสังคมไทย," ใน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. หน้า 17 - 20. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2522.

กานแก้ว พงษ์อุดม. "พัฒนาการด้านการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และการคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร," บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาคปลาย ปีการศึกษา 2523-2534. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

การฝึกหัดครู, กรม. จริยธรรมของอาจารย์และนักศึกษาสังกัดสถานศึกษา กรมการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2526.

การศาสนา, กรม. การปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ และการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2525.

กิตติมา ปรีดีติติก. ทฤษฎีบริหารองค์การ. เอกสารประกอบการสอน ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

กีรติ บุญเจือ. ชุดพื้นฐานปรัชญา จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2519.

เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์. "ค่านิยม" ในความหมายค่านิยม. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2527.

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานวันเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. พระบรมราชโองการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2530.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. จริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2522.

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. รวมพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาที่

เกี่ยวข้องกับครู. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงาน ก.พ., 2525.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือปลูกฝังค่านิยม.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิควอเตอร์, 2526.

จรรยา สุภาพ. แบบเรียนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

จำนงค์ เกียรติมงคล. "สมาน แสงมลิ," ใน ประวัติครู 2532. หน้า 107 - 115.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2532.

จำลอง เงินดี. ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับคุณธรรมด้านทานบริจาค ความอ่อนโยน การไม่โกรธ และความอดทนของนิสิตมหาวิทยาลัย. ปริณยานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

ชัยวัฒน์ อัดพัฒน. จริยศาสตร์. กรุงเทพฯ : สหบุรุษการพิมพ์, 2525.

ชลอ อุทกภาชน. พุทธศาสนากับสังคมศาสตร์ เล่ม 2. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2514.

ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ. วิธีทางสถิติสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

ชาเลื่อง วุฒิจันทร์. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2524.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน. จุลสารฉบับที่ 4 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันท. จริยธรรมเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2520.

_____. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น.

กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

ธวัช วัชรกุล. คุณธรรม 4 ประการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. ปริณิพานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

นิติ เอียวศรีวงศ์. มองอนาคตทางสังคมไทย. กรุงเทพฯ : มุลนิธิภูมิปัญญา, 2536.

ประวิณ ณ นคร. แนวทางสร้างวินัยข้าราชการ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการครู, 2527.

ปิ่น มุกขนันต์. บันทึกธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2518.

_____. "ธรรมของฆราวาส," เอกสารประกอบการประชุมอบรมครูสอนจริยศึกษา.

กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, 2525.

แปลก สนธิรักษ์ และวิทย์ วิศทเวทย์. ศีลธรรม : ส.442. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์, 2520.

พุทธทาสภิกขุ. พุทธจริยธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระนคร, 2526.

_____. ธรรมสำหรับครู. คำบรรยายของพระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ) ณ สวนโสมก-
พลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี วันที่ 4-29 กันยายน 2527.

พัฒนาคุณธรรม, สำนักงาน กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการพัฒนาคุณธรรม. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2533.

พระราชวิสุทธิโฆสี. "การประยุกต์พุทธธรรมมาใช้ในการดำรงตนของข้าราชการ," ใน
คำบรรยายทางวิชาการและหลักปฏิบัติในการฝึกอบรมข้าราชการ. หน้า 80 - 90.
กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2530.

พระโสมภคณาภรณ์. การครองตน การครองคน การครองงาน. กรุงเทพฯ : กรมการ
ฝึกหัดครู, 2525. (พระธรรมเทศนา ณ ศาลา 150 ปี วัดบวรนิเวศวิหาร 18
ธันวาคม 2525)

พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่.
กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. (คำบรรยายของ
พระราชวรมุนี ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 10 กรกฎาคม 2528)

พระราชวรมนี (ประยูรย์ ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.

กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2528.

_____. พุทธศาสนากับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์, 2526.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พจนานุกรมพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2510.

มารุต คำชะอม. ระดับการให้เหตุผลทางจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยครูสงขลา.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2505. อัดสำเนา.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2525.

โรน่าน อรุณรังษี. ความรับผิดชอบทางวัฒนธรรมเป็นความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญธรรม, 2517.

ละม่อม ชัยโย และคนอื่น ๆ. คู่มือปฏิบัติราชการ. กรุงเทพฯ : สมมิตรออฟเซต, 2531.

ล้วน สายยศ. สถิติวิทยาทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

วชิรญาณวรารส, กรมพระยาสมเด็จกรมพระยาสยามเจ้า. พุทธศาสนสุภาษิต. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์หามกุฏราชวิทยาลัย, 2516.

วรศักดิ์ วรธัมม, พระ. ครูกับศีลธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมชายการพิมพ์, 2522.

วิเชียร เกตุสิงห์. คู่มือการวิจัย สถิติ วิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 8.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524.

วีระ บารุงรักษ์. "จริยวิทยา," แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

กรมการศาสนา, 2533.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงานปลัดกระทรวง. วัตถุประสงค์ นโยบาย และมาตรการของแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539).

กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวง, 2534. อัดสำเนา.

สมทรง บุญฤทธิ์. คู่มือครูสอนศีลธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมชายการพิมพ์, 2521.

สมพงษ์ เกษมนลิน. การบริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย. การศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์เพื่อสันติภาพและการพัฒนา.

กรุงเทพฯ : ศิลปสนองการพิมพ์, 2531.

สาราช บัวศรี. จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2526.

_____. "ลักษณะของผู้ที่จะนําคู," ใน ผู้นำครู. หน้า 59 - 78. กรุงเทพฯ : สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2525.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ ปรัชญา และคุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2525.

สมาน ชาลีเครือ. "ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงสังคมกับชื่อเสียง," ใน ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.

สุชีพ บุญญาภาพ. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2524.

สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

สุเชษฐ์ หม่าเหม็ม. อิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน.
ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. คุณภาพและคุณธรรมในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยา
การพิมพ์, 2527.

อนุสรณ์ อรรถศิริ. การศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมบางประการของผู้สอนระดับปริญญาตรี
และนิสิตระดับชั้นปีที่ 1. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.

Barnbart, Clarence. The World Book Dictionary. Chicago : World
Book Childcraft International, Inc., 1973.

Bernard, Harrold W. Psychology of Learning and Teaching. New York :
McGraw-Hill Book Co., 1972.

Best, John W. Research in Education. 3rd ed. New Jersey : Prentice Hall, 1977.

Carter, V. Good. Dictionary of Education. New York : McGraw Hill Book Co. Inc., 1973.

Cronbach, Joseph Lee. Essential of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper and Row, 1970.

_____. Essential of Psychological Testing. New York : Harper and Brothers Inc., 1981.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 3rd ed. New York : McGraw Hill Book Co., 1976.

Kolhberg, L. cited in Normal J. Bull. Moral Education. London : Rontledge and Degan Paul, 1976.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," Journal of Educational and Psychological Measurement. 30(3) ; Autumn, 1970.

Lowe, Marshall G. Value Orientation in Counseling and Psychotherapy. London : The Control Press Publishers, 1976.

Mercado, Gesov M. How to Conduct Social Science Research. Manila : Sing Taly Publishers Ins., 1977.

Mitchell, Terrece R. People in Organization : An Introduction to Organizational Behavior. Tokyo : Kosaida Printing Co., Ltd., 1982.

Rest, Turliel J. "Level of Moral Development as a Determinant of Preference Comprehension of Moral Judgment Made by Others," Journal of Personality. 37(2) : 225 - 252 ; June, 1976.

- Temple, Annette Kendrick. "The Effect of a Values Classification Process on Students Views of Their Own and Peer Values," in Dissertation Abstracts. May, 1979.
- Thompson, George C. and Others. Educational Psychology. New York : Appleton-Grofts, 1959.
- Wright, D. The Psychology of Moral Behavior. Middles England : Penguin Book Ltd., 1975.

การคำนวณ

ที่ ศธ 1143/529

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี

ถนนติวานนท์ ตำบลบางกะดี อำเภอเมือง

จังหวัดปทุมธานี 12000

27 มิถุนายน 2537

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด.....

ด้วย นางสาวสมจิตต์ เครือสุคนธ์ อาจารย์ 2 ระดับ 6 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดปทุมธานี ขณะนี้กำลังศึกษาระดับปริญญาโท วิชาเอก การศึกษาผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีความประสงค์ทบทวนวิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาคุณธรรมในการ ปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคกลาง จึงใคร่ ขอความอนุเคราะห์ขอใช้แบบสอบถามกับครูประจำกลุ่มการศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นข้อมูลงานการทบทวนวิทยานิพนธ์

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ อนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสารจันท์ ลิ้มประเสริฐ)

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี

ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา

โทร. 5012137

แบบสอบถาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคุณลักษณะบางประการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแบบทางไกล เพื่อต้องการทราบความเคลื่อนไหวการศึกษาสายสามัญแบบทางไกล
2. ผลจากการตอบแบบสอบถามนี้จะไม่กระทบกระเทือนต่อตัวท่านหรือวงราชการที่ท่านเกี่ยวข้องแต่ประการใด
3. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม มีข้อคำถาม 20 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1. เพศ
 - ☐ ชาย
 - ☐ หญิง
2. อายุ
 - ☐ ต่ำกว่า 30 ปี
 - ☐ 30 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษา
 - ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - ☐ ปริญญาตรี
 - ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
4. สถานภาพ
 - ☐ โสด
 - ☐ แต่งงานแล้ว

5. รายได้จากค่าตอบแทนครูประจำกลุ่มโดยประมาณ ท่านได้รับค่าตอบแทนเดือนละ
- [] ต่ำกว่า 3,000 บาท
 - [] 3,001 บาทขึ้นไป
6. สถานภาพในการทำงาน
- [] เป็นครูอยู่แล้ว
 - [] ไม่ได้เป็นครูประจำ

ตอนที่ 2

แบบสอบถามชุดนี้มีข้อความ 20 ข้อ เป็นสถานการณ์ที่เป็นเรื่องราวสั้น ๆ เพื่อให้ท่านพิจารณาและท่านมีความรู้สึกนึกคิดตามสภาพความเป็นจริงของท่านอย่างไร แล้วจึงพิจารณาเลือกตอบในพฤติกรรมที่กำหนดไว้ให้ โดยการใส่เครื่องหมาย X หน้าข้อ ก. ข. หรือ ค. เพียงข้อเดียว

ตัวอย่าง

ห้องเรียนห้องหนึ่งของสัปดาห์เสีย มักทำให้เกิดเสียงดังเวลาลมพัดแรง ๆ บังเอิญท่านมาพบเข้า ท่านจะทำอย่างไร

- ... ก. หาเก้าอี้หรือวัตถุหนัก ๆ ไปกั้นประตูไว้ไม่ให้กระทบจนเกิดเสียงดัง
- ... ข. บล่อยาให้เป็นหน้าที่ของครูผู้ดูแลสถานประกอบการ
- ... ค. หาอะไรมากั้นแล้วบอกให้ผู้ดูแลสถานที่ทราบ

เมื่อท่านพิจารณาตามความรู้สึกนึกคิดตามสภาพเป็นจริงแล้ว ท่านพบว่าท่านควรจะทำในพฤติกรรมข้อ ก. ข. ก็ให้ทำเครื่องหมายกากบาทหน้าคำตอบข้อ ก.

1. สมศรีกับสมหมายเป็นเพื่อนรักกัน และไม่ได้พบกันนานเมื่อมาพบกันจึงนัดกันไปดูภาพยนตร์ในวันเสาร์หนึ่ง แต่เมื่อสมศรีมาเรียน ครูผู้สอนนัดสอบซ่อมวิชาภาษาอังกฤษในวันอาทิตย์หน้าเช่นกัน สมศรีไม่สามารถติดต่อสมหมายได้ ถ้าท่านเป็นสมศรีท่านจะทำอย่างไร
 - ... ก. รักษาความซื่อสัตย์ด้วยการไปดูภาพยนตร์กับสมหมายในวันเสาร์
 - ... ข. ไปพบสมหมายก่อนและขอเลื่อนนัด และกลับมาดูหนังสือเพื่อเตรียมสอบซ่อม
 - ... ค. เลิกนัดกับสมหมายแล้วดูหนังสืออย่างเคร่งครัด
2. นายภาคย์เป็นครูประจำกลุ่ม ตั้งใจจะทำสื่อทิมของนักศึกษา โดยออกแบบและกำหนดสีไว้เรียบร้อยแล้ว นายสุทัศน์ครูประจำกลุ่มอีกกลุ่มหนึ่งมาเห็น เข้าได้ท้วงติงว่า แบบสื่อและสีสื่อเหมือนกับกลุ่มของเขาและเสนอแบบและสีอื่นให้ ถ้าท่านเป็นนายภาคย์ท่านจะตัดสินใจอย่างไร
 - ... ก. ยึดแบบและสีตามเดิม
 - ... ข. ปฏิเสธหาข้อกับนักศึกษาใหม่
 - ... ค. เปลี่ยนตามแบบนายสุทัศน์เสนอ
3. ครูประจำกลุ่มจะพานักศึกษาชุดดินทาดินน เข้าหมู่บ้านโดยนัดนักศึกษามาช่วยชุดดินทาดินนในวันอาทิตย์ ครูประจำกลุ่มเจ็บป่วยไม่สามารถมาตามที่นัดกับนักศึกษาได้ ท่านคิดว่าครูประจำกลุ่มควรทำอย่างไร
 - ... ก. ให้ญาติสนิทไปทักหน้าที่แทนตนและให้บอกกับนักศึกษาว่าไม่สบาย
 - ... ข. ช่วยพอเท่าที่จะทำได้แล้วรีบกลับบ้าน
 - ... ค. สั่งตัวแทนนักศึกษาไปว่าไม่สบายไปไม่ได้
4. สมชายเป็นครูประจำกลุ่ม โดยให้สมศักดิ์มาช่วยสอนโดยให้คำตอบแทนเป็นรายเดือน ต่อมา มีนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น สมศักดิ์จึงได้ขอนักศึกษาบางส่วนไปดำเนินการเองโดยมีข้อเสนอว่าจะแบ่งรายได้ให้สมชาย 1/3 แต่ผลปรากฏว่าสมศักดิ์ทราบวิธีการทำการเบิกจ่ายที่ถูกต้องจากทางศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จึงไม่ได้แบ่งเงินให้สมชายเลย ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในเรื่องนี้

- ... ก. สมศักดิ์น่าจะแบ่งรายได้ให้ตามค่างู
- ... ข. สมศักดิ์ควรพูดความจริงกับสมชาย
- ... ค. สมศักดิ์ทำตามสิทธิ์ของการเป็นครูประจำกลุ่ม
5. สมควรกับสมศรีเป็นเพื่อนสนิทกัน ทั้งสองได้เปิดกลุ่มการเรียนรู้แบบทางไกลในบริเวณเดียวกัน และตกลงกันว่าจะรับสมัครนักศึกษาโดยการถามผู้เรียนว่าจะเรียนกับใคร ต่อมานักศึกษาได้เลือกเรียนกับสมควรเกือบทั้งหมด สมควรควรทำอย่างไร
- ... ก. อยู่เฉย ๆ เพราะเป็นไปตามข้อตกลง
- ... ข. แบ่งนักศึกษามานบางส่วนให้เพื่อน
- ... ค. ขวนสมศรีมาพบกลุ่มร่วมกันและแบ่งคำตอบแทนให้เท่า ๆ กัน
6. ครูเดชาเป็นครูประจำกลุ่ม โดยมีเพื่อนสนิทเป็นผู้อำนวยการศูนย์ ผู้อำนวยการศูนย์ได้รับคำร้องเรียนอยู่เสมอว่าครูเดชาเรียกเก็บเงินเกินความจำเป็น ผู้อำนวยการศูนย์ได้เรียกครูเดชามาว่ากล่าวตักเตือน ครูเดชากลับดัดพ้อต่อว่าผู้อำนวยการศูนย์ถึงเหตุการณ์ดังกล่าว ผู้อำนวยการศูนย์ควรทำอย่างไร
- ... ก. นั่งรับฟังแต่ก็คิดว่าจะทำสิ่งถูกต้องด้วย
- ... ข. ตักเตือนครูเดชาไม่ให้ทำความผิด
- ... ค. บอกกับคนอื่น ๆ ว่าครูเดชาไม่ได้เป็นตามข้อกล่าวหา
7. เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนคนหนึ่งมีนิสัยชอบดื่มสุราและเล่นการพนันเป็นประจำ ชอบชวนครูประจำกลุ่มเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว สักดาครูประจำกลุ่มชอบกิจกรรมดังกล่าว บังเอิญมาติดต่อส่งงานนักศึกษาทางไกลกับเจ้าหน้าที่คนดังกล่าว และได้ถูกเจ้าหน้าที่ชักชวนกันไปดื่มสุรา สักดาควรทำอย่างไร
- ... ก. บอกว่าตนเองไม่ชอบดื่มสุรา
- ... ข. รับปากแต่ไม่ชั่วนี้ เพราะยังไม่รู้จักเจ้าหน้าที่คนนั้นดีพอ
- ... ค. ไปเลยเพราะสักดาขออนุญาตมาราชการจากครูใหญ่แล้ว
8. สมหมายทราบดีว่านักศึกษาคนหนึ่งนำวุฒิปลอมมาสมัครเรียน แต่ถ้าจะรับไว้ก็ได้เพราะเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนไม่สามารถตรวจสอบอย่างละเอียดได้ เพราะนักศึกษามีจำนวนมาก สมหมายในฐานะครูประจำกลุ่มควรดำเนินการอย่างไร

- ... ก. ไม่รับนักศึกษาคนนั้นและตัดเงินเดือนถึงเรื่องใบวุฒิปลอม
 - ... ข. รับสมัคร แต่บอกให้นักศึกษารู้ว่าใบวุฒิฉบับนี้ปลอม
 - ... ค. ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น
9. ทอญครูประจํากลุ่มชอบรายการสอนภาษาอังกฤษในรายการโทรทัศน์ ตอนเย็นของวันหนึ่ง ในขณะที่ทอญนั่งชมรายการนั้น มีนักศึกษาทางไกลมาเยี่ยมหลายคน และนักศึกษาเหล่านั้นอยากชมรายการดนตรีสำหรับวัยรุ่นอีกช่องหนึ่ง ทอญจะทําอย่างไร
- ... ก. พูดจําเินแนะให้นักศึกษาดูรายการสอนภาษาอังกฤษ
 - ... ข. ให้เด็กรอเมื่อถึงรายการโฆษณาก็เปลี่ยนช่องให้
 - ... ค. ยอมให้นักศึกษาชมรายการตามที่ต้องการ
10. จามจุรีเป็นทั้งครูประจํากลุ่มและกรรมการคุมสอบปลายภาคเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษซึ่งเป็นวิชาเลือกและเป็นข้อสอบที่นักศึกษาทํากันไม่ค่อยได้ นักศึกษาในห้องสอบขอร้องให้จามจุรีบอกข้อสอบบ้างจะได้ไม่ตก จามจุรีควรปฏิบัติอย่างไร
- ... ก. ทํตามระเบียบอย่างเคร่งครัด
 - ... ข. ส่งสารนักศึกษาแต่ต้องอดทนเอาไว้ด้วยการไม่บอก
 - ... ค. บอกเฉลยพอไม่ให้นักศึกษาตก
11. เทศกาลวันขึ้นปีใหม่ พลอยซื้อของขวัญปีใหม่แจกเข้าหน้าที่ยุ่การศึกษานอกโรงเรียนเกือบทุกคน และมักจะได้รับความสะดวกในการติดต่อกันต่าง ๆ ของการเปิดกลุ่มนักศึกษาแบบทางไกล พิมพ์ไม่ได้ทํกิจกรรมดังกล่าว และมักจะได้รับความพูดเป็นเชิงหยอกล้อจากเข้าหน้าที่ยุ่บางท่านถึงของขวัญปีใหม่ ถ้าท่านเป็นพิมพ์ท่านจะทําอย่างไร
- ... ก. ทํางานทางไกลให้ถูกต้องเหมาะสมแต่ไม่มาให้ของขวัญ
 - ... ข. ให้เฉพาะเข้าหน้าที่คนนั้นเท่านั้น
 - ... ค. รับคําเนินการแบบพลอย
12. สานรับสมัครนักศึกษาแบบทางไกลได้มาเกินโควต้าที่ครูประจํากลุ่มจะรับไว้ ครังนี้จะเก็บค่าลงทะเบียนเรียนไว้และให้นักศึกษามาเรียนภาคเรียนต่อไป นักศึกษาจะมาก สานเลยแบ่งส่วนนักศึกษามาให้เพื่อนครูประจํากลุ่ม แต่ขอค่าตอบแทนครึ่งหนึ่งของภาคเรียนแรก ท่านคิดว่าการกระทำของท่านเป็นอย่างไร

- ... ก. สอนนักศึกษาเหมือนธุรกิจ
 - ... ข. ไม่น่าเกลียดเพราะเหมือนกับว่าหากนักศึกษาให้และก็ขอส่วนแบ่งภาคเรียนแรกเท่านั้น
 - ... ค. ควรให้นักศึกษา ส่วนผลประโยชน์เพื่อนครูประจำกลุ่ม จะให้หรือไม่เป็นน้ำใจจากเขา
13. สีดาเปิดกลุ่มนักศึกษาแบบทางไกล เปิดรับสมัครนักศึกษาเต็มจำนวนตามที่ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนกำหนด ต่อมาศูนย์ให้ขยายจำนวนนักศึกษาเพิ่มเติมได้ สีดาสามารถรับสมัคร
นักศึกษาเพิ่มได้ 5 กลุ่ม แต่ขาดครูประจำกลุ่มที่ผ่านการอบรม สีดาควรทำอย่างไร
- ... ก. แจ้งศูนย์ให้จัดเจ้าหน้าที่มาเป็นครูประจำกลุ่ม
 - ... ข. พยายามให้มากที่สุดที่จะหาครูประจำกลุ่มมาเพิ่มให้ได้ตามยอดนักศึกษา
 - ... ค. ให้นักศึกษาเรียนไปพลาง ๆ โดยไม่มีการลงทะเลียนแต่เก็บเงินค่าลง
ทะเลียนไว้แล้ว
14. มารศรีเป็นข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง และได้ขออนุญาตผู้บริหารเพื่อขอ
ใช้สถานที่ในการเปิดกลุ่มเพื่อพบนักศึกษาทางไกล ยูวันดาเพื่อนร่วมงานมักจะพูดกันว่า
มารศรีเห็นแก่ตัว มารศรีควรทำอย่างไร
- ... ก. ไม่ได้ตอบอะไร เพราะถือว่าทำถูกต้องแล้ว
 - ... ข. บริक्षाผู้บริหารถึงปัญหานี้
 - ... ค. ขวนขวายตามาร่วมงานทางไกลด้วยและช่วยทำให้เข้าใจถึงการกระทำนี้
15. การทำงานระหว่างครูประจำกลุ่มแบบทางไกลกับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
เกือบทุกศูนย์มักจะมีปัญหาข้อขัดแย้งกันอยู่เสมอ สายสุดมักถูกเจ้าหน้าที่ศูนย์ตำหนิอยู่ เป็น
ประจำ และเกิดความท้อแท้ในการทำงาน ท่านควรให้แง่คิดอย่างไรกับสายสุด
- ... ก. อุดหนุนเข้าไปเพื่อคำตอบแทน
 - ... ข. ต่อสู้ทุกวิถีทาง
 - ... ค. บริक्षाผู้บริหารทั้งต้นสังกัดตนเองและผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอก
โรงเรียน

16. ท่านและเพื่อน ๆ ได้เข้าติ๊กแถวของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพบกลุ่ม นักศึกษานาภาคเรียนต่อมา ซึ่งมีการรับนักศึกษาใหม่ เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ได้ยื่นข้อเสนอจะ ช่วยหานักศึกษาให้แต่ขอคำตอบแทนครึ่งหนึ่ง โดยติดต่อผ่านเพื่อนของท่าน ทั้งนี้ท่านก็ได้ ทราบว่าเพื่อน ๆ ก็ยอมรับเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว ท่านจะปฏิบัติเรื่องนี้อย่างไรในฐานะที่ ตนเองเป็นหัวหน้ากลุ่ม
- ... ก. รับไว้พิจารณาแต่ขอทราบรายละเอียดที่ชัดเจนก่อน
 - ... ข. ปรึกษากับเพื่อน ๆ ครูประจำกลุ่มเพื่อทราบข้อเท็จจริงก่อนตัดสินใจ
 - ... ค. ปฏิเสธการรับเงื่อนไข ยืนยันปฏิบัติตามระเบียบราชการ
17. ครูประจำกลุ่มแห่งหนึ่งจะสร้างที่อ่านหนังสือในห้องสมุดประจำอำเภอโดยขอรับบริจาค นักศึกษาทางไกล แต่ในระยะหลังเจ้าหน้าที่ประสานงานอำเภอได้แจ้งมาว่าได้เงิน บริจาคทางราชการและได้นำเงินจำนวนดังกล่าวมอบให้ครูประจำกลุ่มดำเนินการแทน ส่วนยอดบริจาคของนักศึกษาทางไกล ผู้บริจาคก็ไม่ทราบ ครูประจำกลุ่มจะปฏิบัติอย่างไร
- ... ก. ไม่ต้องแจ้งให้นักศึกษาทราบ และกันเงินไว้ใช้ในกิจการอื่นของกลุ่ม
 - ... ข. ให้นำเจ้าหน้าที่ประสานงานอำเภอ ทำเรื่องขึ้นแจ้งให้ทางราชการทราบและ ขอระเบียบเรื่องงบประมาณ
 - ... ค. แจ้งให้ผู้บริจาคทราบและขอเงินไว้ใช้กิจกรรมอื่นของกลุ่ม
18. เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนท่านหนึ่งได้รับการกล่าวขวัญจากครูประจำกลุ่มว่าเป็น ผู้ที่ขอรับของจากครูประจำกลุ่มในเทศกาลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปีใหม่ หรือวันเกิด คารณ ครูประจำกลุ่มใหม่ทราบเรื่องนี้มาก่อนควรปฏิบัติอย่างไร
- ... ก. ทำเหมือนครูประจำกลุ่มคนอื่น
 - ... ข. ปฏิเสธหน้าที่ครูประจำกลุ่มว่ามีข้อผิดพลาดและทำคนเป็นตัวแทนที่ดี
 - ... ค. ส่งบัตรสนทนไปถึงผู้อำนวยการศูนย์
19. ในภาคเรียนใหม่นี้ครูประจำกลุ่มกำลังตัดสินใจไม่ถูกว่าจะซื้อหนังสือประกอบการเรียน จากสำนักพิมพ์คุรุสภาซึ่งตรงตามหลักสูตรของการศึกษานอกโรงเรียน แต่ส่วนลดมีเพียง 10% หรือว่าจะซื้อหนังสือจากสำนักพิมพ์เอกชนดีซึ่งมีส่วนลด 25% แต่จุดประสงค์และ คุณภาพด้อยกว่าของคุรุสภา รุจีจะทวอย่างไร

- ... ก. ตัดสินใจซื้อของสำนักพิมพ์ครูสภา
- ... ข. ไม่ต้องซื้อหนังสือให้นักศึกษาไปอ่านในห้องสมุด
- ... ค. ตัดสินใจซื้อตามสำนักพิมพ์เอกชน

20. การรับสมัครนักศึกษาทางไกลในภาคเรียนใหม่ เราได้รับนักศึกษาไว้ครบเกณฑ์ของศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียน แต่ปรากฏว่านักศึกษามาสมัครเพิ่มอีกเป็นจำนวนมาก เราจะทำอย่างไร

- ... ก. รับสมัครไว้พร้อมทั้งเก็บค่าลงทะเบียน
- ... ข. ให้นักศึกษามาสมัครใหม่ในภาคเรียนต่อไป
- ... ค. ชี้แจงให้นักศึกษาทราบถึงการรับสมัครนักศึกษาว่ามีจำนวนจำกัด พร้อมทั้ง ให้นักศึกษาเสียค่าขึ้นทะเบียนและลงทะเบียนเลยจะได้ไม่ผิดหวังในภาคเรียนต่อไป

เฉลยแบบสอบถาม

ตอนที่ 2

1. ก	ข	ค	2. ก	ข	ค
2	3	1	2	3	1
3. ก	ข	ค	4. ก	ข	ค
3	2	1	3	2	1
5. ก	ข	ค	6. ก	ข	ค
2	1	3	2	3	1
7. ก	ข	ค	8. ก	ข	ค
2	3	1	3	2	1
9. ก	ข	ค	10. ก	ข	ค
3	2	1	3	2	1
11. ก	ข	ค	12. ก	ข	ค
3	2	1	2	1	3
13. ก	ข	ค	14. ก	ข	ค
3	2	1	3	1	2
15. ก	ข	ค	16. ก	ข	ค
1	2	3	1	3	2
17. ก	ข	ค	18. ก	ข	ค
1	2	3	2	3	1
19. ก	ข	ค	20. ก	ข	ค
3	2	1	1	3	2

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสมจิตต์ เครือสุคนธ์

ที่อยู่ปัจจุบัน 68/48 หมู่ 16 ตำบลลูกต อําเภอลําลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ตามแหล่งหน้าที่การงาน อาจารย์ 2 ระดับ 6 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี
ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2509 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จากโรงเรียนการช่างพระนครใต้
กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2510 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวส.) จากวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ
กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2512 ประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษา (ปม.) จากวิทยาลัยเทคนิค
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา

พ.ศ. 2520 ศีษาศาสตร์-คหกรรมศาสตร์ (ศศ.บ.)
จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2538 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การศึกษาผู้ใหญ่
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกล
ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคกลาง

บทคัดย่อ
ของ
สมจิตต์ เครือสุคนธ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มกราคม 2539

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคูณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่มทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคกลาง 4 ประการ คือ การรักษาสิ่ง การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทนอดกลั้นและอดออม และการรู้จักละวางความชั่ว และเพื่อเปรียบเทียบคุณธรรมของครูประจำกลุ่มทางไกล โดยจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพในการทำงาน และรายได้ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูประจำกลุ่มของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคกลาง จำนวน 132 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า ครูประจำกลุ่มทางไกลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนในเขตภาคกลาง เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยจำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพในการทำงาน และรายได้แล้ว ปรากฏผลด้านการรักษาสัจ การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทนอดกลั้นและอดออม และการรู้จักละวางความชั่ว ดังนี้

1. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีเพศต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแต่ละประการพบว่าทุกประการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีอายุต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแต่ละประการ พบว่า คุณธรรมการอดทนอดกลั้นและอดออม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีสถานภาพต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาแต่ละประการ พบว่า คุณธรรมการรู้จักละวางความชั่ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งโดยรวมและแต่ละประการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีสถานภาพในการทำงานต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งโดยรวมและแต่ละประการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ครูประจำกลุ่มทางไกลที่มีรายได้จากการเป็นครูประจำกลุ่มต่างกัน มีคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งโดยรวมและแต่ละประการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A STUDY ON VIRTUES IN JOB PERFORMANCE OF GENERAL EDUCATION
DISTANCE GROUP TUTORS IN THE CENTRAL REGION

AN ABSTRACT

BY

SOMCHITT KRUSUKONT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

January 1996

The purposes of this study were two-folds. First, it aimed to investigate virtues in job performance of general education distance group tutors in the central region, namely, truth holding, taming and training oneself, being tolerant and economical, and bad cessation, second to compare those of virtues according to sex, age, education, marital status, work status, and income. The subjects consisted of 132 general education distance group tutors in the central region through simple random sampling. Questionnaire was administered and then data were analyzed by mean, percentage, standard deviation, and t-test.

Major findings were as follows:

1. There was no significant difference among those of general education distance group tutors with different sex both as a whole and in each aspect.

2. There was no significant difference among those of general education distance group tutors with different age when considered as a whole but when considered in each aspect it was found that only being tolerant and economical was significant difference at .05 level.

3. There was no significant difference among those of general education distance group tutors with different marital status as a whole but when considered in each aspect it was found that only bad cessation was significant difference at .05 level.

4. There was no significant difference among those of general education distance group tutors with different education both as a whole and in each aspect.

5. There was no significant difference among those of general education distance group tutors with different work status both as a whole and in each aspect.

6. There was no significant difference among those of general education distance group tutors with different income both as a whole and in each aspect.